

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**SPRÁVNĚPRÁVNÍ A TRESTNĚ PRÁVNÍ ASPEKTY
OCHRANY ZVÍŘAT V RÁMCI ÚČINNÉ PRÁVNÍ
ÚPRAVY**

Autor práce: Pavla Dandová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Dr. Mgr. Josef Kříha, PhD., LL.M.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Pavla Dandová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Správněprávní a trestněprávní aspekty ochrany zvířat v rámci účinné právní úpravy

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: The Administrative and Criminal Law Aspects of Animal Protection of Applicable Legal Regulation

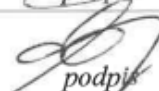
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): Dr. Mgr. Josef Kříha, PhD., LL.M.

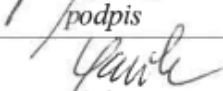
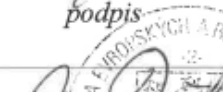
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2024

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem je pomocí teoretického analyticko-syntetizujícího vhledu ve světle „*de lege lata*“ účinné právní úpravy ČR zájmově demonstrovat eklekticky reflektované *správněprávní* a *trestněprávní* aspekty ochrany zvířat. Vedlejší cíl je orientován empiricky s tím, že za pomoci kvalitativně užitých průzkumných metod tzv. „*řízených rozhovorů*“ budou detekovány „*de lege ferenda*“ inspirativní návrhy možných legislativních změn příslušných „*zvláštních právních předpisů*“; souvisejících s ochranou zvířat proti týrání.

Student: Pavla Dandová, DiS.	4.5.2024 datum	 podpis
Vedoucí práce: Dr. Mgr. Josef Kříha, PhD., LL.M.	6.5.2024 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	8.5.2024 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	9.5.2024 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	13.5.2024 datum	 podpis



Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu své bakalářské práce, Dr. Mgr. Josefu Kříhovi, PhD., LL.M., za jeho odborné vedení, cenné rady a připomínky, které byly klíčové pro kvalitní zpracování předkládané bakalářské práce. Jeho metodické vedení, odborný přístup a podnětné návrhy mi poskytly nezbytnou podporu a směr v průběhu celého procesu. Velmi si vážím jeho trpělivosti, ochoty a pečlivosti při konzultacích, které přispěly jak ke zpracování teoreticko-praxeologické, tak i empirické části. Jeho metodické vedení mi tak finálně pomohlo k dosažení a naplnění stanovených cílů bakalářské práce.

ABSTRAKT

DANDOVÁ, P. *Správněprávní a trestněprávní aspekty ochrany zvířat v rámci účinné právní úpravy: bakalářská práce*. Příbram. Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 103 s. Vedoucí bakalářské práce: Dr. Mgr. Josef Kříha, PhD., LL.M.

Klíčová slova: hospodářské zvíře, chov, pachatel, právo, přestupek, trest, trestný čin, týrání, zvíře

Věcné vymezení bakalářské práce (dále jen „**práce**“) v širším tematickém rámci reflektuje trvale celospolečensky i odborně aktuální oblast právní ochrany zvířat v České republice z perspektivy vybraných hmotněprávních a procesněprávních nástrojů trestního a správního práva, které jsou upotřebitelné pro faktickou ochranu veřejného práva zkoumané tematické oblasti. Teoreticko-praxeologické subkapitoly práce vyjadřují ambici dílem systematicky analyzovat právní regulaci ochrany zvířat, včetně poukazované specifity její aplikace v aplikační veřejnoprávní praxi a odpovědnosti dotčených subjektů, které se v rámci svého operačního prostoru zejména legitimně podílejí na vymáhání zájmů reflektovaných legislativních opatření zkoumané odborné oblasti. Jednotlivé subkapitoly „**práce**“ se zaměřují nejen na deskripci teoretického rámce „*de lege lata*“ účinné právní úpravy, ale také na naznačené konkrétní aplikační problémy, které dílem problémově naznačují potenciál tzv. „diskrepantně“ vymezeného prosazování ochrany zvířat a kde jeho úžeji uchopený kritický monitoring je detailizován i za pomoci výkladu zájmů reflektovaných konkrétních problémových institutů veřejného práva, zejména z hlediska jeho jazykového nebo systematického pojetí.

V intencích podrobné analýzy odborné literatury jsou v samostatných subkapitolách „**práce**“ dále analyzovány právní aspekty týrání zvířat, včetně odpovědnosti pachatelů přestupků a trestných činů, stejně jako úloha veřejné správy při kontrole a sankcionování protiprávního jednání. Důraz je tak kladen na symbiotickou provázanost právní teorie s aplikační veřejnoprávní praxí a na efektivitu „*de lege lata*“ účinného legislativního rámce v kontextu faktické ochrany veřejného práva v rámci zkoumané tematické oblasti.

Empirická část „*práce*“ dále tematicky návazně uvozuje kvalitativní průzkumné šetření, realizované prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů, směřovaných k osloveným respondentům, tj. odborníkům vykonávajících advokátní praxi, veterinárním lékařům a pracovníkům veřejné správy. Výstupy naznačeného empirického šetření tak tematicky přiléhavě a subsidiárně poukazují k problémové detekci vybraných právních otázek ochrany zvířat, včetně identifikace jejich silných a slabých stránek a odhalují tak i empiricky naznačené příležitosti a výzvy, kterým čelí aplikační praxe v rámci faktického prosazování a vymáhání ochrany veřejného práva zkoumané tematické oblasti. V souvislosti s teoreticko-praxeologickými i empirickými výstupy „*práce*“ jsou formou dílčích a zevšeobecňujících výstupů zpracovatelkou „*práce*“ taktéž vyjádřeny i konkrétní návrhy „*de lege ferenda*“, které taktéž disponují naznačeným potencionálem, tj. zájmově přispět k posílení efektivity faktické ochrany zvířat v rámci teritoriálního území České republiky.

ABSTRACT

DANDOVÁ, P. Administrative and criminal law aspects of animal protection under effective legislation: bachelor thesis. Příbram: The College of European and Regional Studies, 2025. 103 pgs. Supervisor: Dr. Mgr. Josef Kříha, PhD., LL.M.

Keywords: administrative offence, animal, animal husbandry, cruelty, criminal offence, farm animal, law, offender, punishment

The substantive scope of this bachelor's thesis (hereinafter referred to as "the thesis") is situated within the broader thematic context of the legal protection of animals in the Czech Republic—a subject of enduring relevance in both societal and academic discourse. It focuses on selected substantive and procedural legal instruments of criminal and administrative law that are applicable in the practical enforcement of public law within this area. The theoretical and praxeological subchapters of the thesis aim to systematically analyse the legal framework governing animal protection, including the specificities of its application in public law practice and the responsibilities of the involved entities that operate within their respective jurisdictions to enforce relevant legislative measures in this field.

The individual sections of the thesis address not only the description of the theoretical framework of the applicable *de lege lata* legal regulation but also point to particular application-related challenges. These challenges illustrate the potential for what may be referred to as "discrepant" enforcement of animal protection, which is critically examined through selected problematic public law concepts—particularly from linguistic and systematic interpretative perspectives.

Based on an in-depth analysis of professional literature, separate subchapters explore the legal aspects of animal cruelty, including the liability of offenders in both administrative offences and criminal matters, as well as the role of public authorities in the supervision and sanctioning of unlawful conduct. Emphasis is placed on the symbiotic relationship between legal theory and public law enforcement practice, and on the effectiveness of the current *de lege lata* legislative framework in the practical protection of public law within the examined area.

The empirical part of the thesis presents qualitative exploratory research conducted through semi-structured interviews with selected respondents, including practising solicitors, veterinary professionals, and public administration officials. The findings of this research offer an appropriate and complementary insight into the identification of legal issues in animal protection, highlighting strengths and weaknesses, and revealing empirically grounded opportunities and challenges faced by enforcement practice in the field of animal protection as a matter of public interest.

In light of both the theoretical–praxeological analysis and empirical findings, the thesis also formulates specific *de lege ferenda* proposals. These suggestions are intended to contribute meaningfully to strengthening the effectiveness of animal protection within the territory of the Czech Republic.

Obsah

Úvod.....	11
1 Cíl a metodika bakalářské práce	12
2 Definice základních pojmosloví a východisek zkoumané tematické oblasti	13
3 Historie a vývoj právní ochrany zvířat	16
4 Filozofický a náboženský pohled na zvířata	18
5 Pojem zvíře z pohledu účinné právní úpravy	19
6 Mezinárodně ratifikované smlouvy	20
6.1 Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě.....	21
6.2 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely	21
6.3 Nařízení (ES) č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností	22
6.4 Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009, o ochraně zvířat při usmrcování	23
7 Orgány ochrany zvířat a prameny právní úpravy ochrany zvířat v České republice.....	24
7.1 Orgány ochrany zvířat v České republice	24
7.2 Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.....	24
7.3 Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů	25
7.3.1 Novelizace „veterinárního zákona“	27
7.4 Zákon č. 40/2009 Sb., zákon trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů..	28
7.5 Přestupky a trestné činy na úseku ochrany zvířat proti týrání	30
7.6 Podzákonné právní předpisy	32
8 Právní úprava ochrany zvířat v sousedních státech České republiky	39
8.1 Právní rámec ochrany zvířat v Polsku.....	39
8.2 Právní rámec ochrany zvířat v Německu	39

8.3	Právní rámec ochrany zvířat v Rakousku.....	40
8.4	Právní rámec ochrany zvířat ve Slovenské republice	41
9	Velkochovy hospodářských zvířat	43
10	Postavení zvířat v cirkusovém prostředí.....	44
10.1	Pět klíčových aspektů spojených s využíváním zvířat v cirkusech.....	44
11	Legislativa týkající se kožešinových farem	46
12	Vědecké pokusy a testování na zvířatech.....	47
13	Množírny psů a koček – právní a etické aspekty	48
13.1	Legální množírny psů a koček a jejich vliv na ochranu zvířat.....	48
13.2	Nelegální množírny psů a koček a jejich vliv na ochranu zvířat	49
13.3	Zvířata vyžadující zvláštní péči a jejich odebrání.....	51
14	Empirická část.....	52
14.1	Přípravná část průzkumného šetření	52
14.2	Dílčí závěry a zobecnění výsledků empirického šetření mezi veterinárními lékaři z okresu Příbram	56
14.3	Dílčí závěry a zobecnění výsledků empirického šetření mezi advokáty a zástupci veřejné správy působící v Praze, včetně pracovníků místní státní správy a ústředních orgánů státní správy	59
14.4	Dílčí závěry a zobecnění výsledků empirického šetření mezi neziskovými organizacemi zaměřenými na ochranu zvířat, se sídlem v Praze a v Plzni.....	62
14.5	Komparace závěrů průzkumného empirického šetření	64
14.6	„ <i>De lege ferenda</i> “ návrhy možných legislativních změn – dílčí a zevšeobecňující výstupy empirického průzkumného šetření	67
	Závěr.....	69
	Seznam použitých zdrojů	71
	Seznam zkratk	79
	Seznam příloh.....	80
	Přílohy	81

Úvod

Obsahové vymezení „*práce*“ dílem vyjadřuje ambici originálně reflektovat celospolečensky i odborně aktuální téma a to je ochrana zvířat v Evropské unii a České republice, nejedná se ale jen o exotická zvířata ale i o zvířata hospodářská.

S vývojem lidstva se vyvíjel i pohled na ochranu zvířat. Zvířata byla v minulosti člověkem chápána pouze jeden ze zdrojů potravy nebo tvor užitečný pro výkon těžkých prací před nástupem techniky, například obhospodařování polí s obilím, v této době legislativa nebyla na takové úrovni jako ji známe dnes. I když v posledních letech spotřeba masa opět dramaticky stoupá.¹ S přibývajícím pokrokem a vzděláním společnosti začala být zvířata chápána jako druh, který dokáže cítit emoce. Z pohledu účinné právní úpravy je zvíře definováno jako smysly nadaný tvor, dle vědeckých výzkumů dokáže cítit emoce, jako například smutek, radost, strach a dokáže city reflektovat směrem k člověku. Ochrana zvířat je pro lidstvo důležitou součástí každodenního života z pohledu udržení všech ekosystémů ve vzájemné symbióze.

Byť je lidstvo v dnešní době velice technologicky vyspělé, pokud by zvířata vyhynula, tak by muselo čelit několika ekologickým krizím. Tento fakt podtrhuje důležitost ochrany všech živočišných druhů. V současnosti probíhá osvěta a vzdělávání v této oblasti nejen v Evropské unii, ale i v zemích třetího světa, například v Africe přibývá ochránců exotických zvířat. Do projektů ochrany exotických zvířat je zapojeno i několik zoologických zahrad v České republice.

¹ JENSEN, P. Zvířata nejsou bez citu: co víme o zvířecích emocích. Praha: Portál, 2022. 167 s. ISBN 978-80-262-1881-4.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem „práce“ je pomocí teoretického analyticko-syntetizujícího vhledu ve světle „*de lege lata*“ účinné právní úpravy České republiky zájmově demonstrovat eklekticky reflektované správněprávní a trestněprávní aspekty ochrany zvířat. Vedlejší cíl je orientován empiricky s tím, že za pomoci kvalitativně užitých průzkumných metod tzv. „*řízených rozhovorů*“ budou detekovány „*de lege ferenda*“ inspirativní návrhy možných legislativních změn příslušných „*zvláštních právních předpisů*“, souvisejících s faktickým zabezpečením ochrany zvířat proti týrání.

V teoretické části „práce“ bude primárně, formou analyticko-syntetizující „*de lege lata*“ optiky demonstrována „*lex specialis*“ účinná, tzv. „*zvláštní právní úprava*“, jak správního práva, tak práva trestního, která poskytuje zákonodárcem „*ex lege*“ recentně upotřebitelné legislativní nástroje pro úžeji uchopenou faktickou ochranu hospodářských zvířat. V empirické části bude použita kvalitativně užitá průzkumná metoda řízených rozhovorů, např. s odborníky z aplikační praxe, advokáty a pracovníky organizací zabývajících se ochranou zvířat a dalšími dotčenými osobami, které svým proaktivním jednáním trvale systematicky prosazují v souladu s celospolečenskými i odbornými požadavky „*de lege ferenda*“ návrhy legislativních změn, a to například ve vztahu k nežádoucímu výskytu a provozování tzv. „množírny“ koček a psů anebo odebírání exotických zvířat umístěných v tzv. zájmových chovech u soukromých chovatelů apod.

2 Definice základních pojmosloví a východisek zkoumané tematické oblasti

V úvodní kapitole budou definovány klíčové pojmy a východiska týkající se ochrany zvířat v rámci účinné právní úpravy, stejně jako související aspekty této problematiky.

„Zvíře“ – tímto pojmem lze definovat z biologického a právního hlediska živý organismus, který disponuje nervovou soustavou, smyslovým vnímáním a schopností prožívat emoce, včetně bolesti, radosti či strachu. V kontextu právní úpravy je v českém právním řádu vymezeno například v § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen **„občanský zákoník“**), který stanoví, že „živé zvíře není věc“.²

„Týrání zvířat“ – lze definovat jako úmyslné či hrubě nedbalostní způsobení bolesti, utrpení nebo újmy živému organismu, a to jak fyzické, tak psychické. Podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen **„zákon na ochranu zvířat proti týrání“**), se za týrání považuje jakékoliv jednání, které působí zvířeti bezdůvodnou bolest či strádání, včetně nevyhovujících podmínek chovu nebo zanedbání péče.

„Hospodářské zvíře“ – tento pojem označuje druhy zvířat, která jsou systematicky chována člověkem především pro ekonomický užitek, jako je produkce masa, mléka, vajec, vlny či jiných surovin. Právní rámec vymezuje hospodářská zvířata zejména zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve zněních pozdějších předpisů (dále jen **„veterinární zákon“**) a příslušná nařízení Evropské unie, která stanovují podmínky jejich chovu a ochrany.

„Exotické zvíře“ – pojmem exotické zvíře jsou označovány druhy živočichů, které přirozeně nepocházejí z daného geografického regionu a jejichž chov často vyžaduje specifické podmínky. Typicky mezi ně řadíme plazy, ptáky, savce a další taxonomické skupiny. Chov exotických zvířat může podléhat regulaci v rámci

² ČESKO. § 494 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník – znění od 15. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 20. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89/zneni-20250215#p494-1>>.

mezinárodních úmluv, například Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů.

„Zájmový chov“ – jedná se o chov zvířat, který je realizován převážně z důvodu záliby či osobního vztahu ke zvířatům, nikoliv primárně za účelem ekonomického prospěchu. Tento chov se vztahuje především na domácí mazlíčky, jako jsou psi, kočky, hlodavci, ptáci a další druhy. Legislativně je zájmový chov vymezen v rámci „*veterinárního zákona*“ a souvisejících právních předpisů.

„Množírna“ – označuje neetický chov zvířat, především psů a koček, který je provozován s cílem maximálního finančního zisku, často na úkor zdravotního stavu a životních podmínek zvířat. Množírny obvykle nedodržují základní hygienické, veterinární a etické normy, což vede k vysokému výskytu genetických vad, nemocí a psychických poruch u zvířat.

„Welfare zvířat“ – označuje souhrnný stav fyzického a psychického zdraví zvířete v závislosti na podmínkách, ve kterých je chováno. Zahrnuje faktory jako dostatečný prostor, vhodná výživa, zdravotní péče, prevence stresu a možnost přirozeného chování.³

„Chovatel“ – fyzická nebo právnická osoba, která se zabývá držením nebo chovem zvířat, a to v souladu s platnými právními předpisy.⁴

Samotný chov hospodářských zvířat je širokou veřejností vnímán odlišně ve srovnání s chovem zvířat domácích. Zatímco domácí mazlíčci, jako jsou psi a kočky, jsou obecně považováni za členy rodiny a je jim přisuzována vysoká míra ochrany a právní regulace, hospodářská zvířata jsou tradičně vnímána primárně jako ekonomický zdroj, jehož hlavním účelem je produkce masa, mléka, vajec či dalších surovin.

V důsledku tohoto pohledu se v mnoha zemích po dlouhá desetiletí uplatňovaly intenzivní formy chovu, jejichž cílem byla maximalizace produkce při co nejnižších nákladech. Tento přístup však v mnoha případech vedl k nevyhovujícím životním podmínkám zvířat, přelidněným chovům, omezenému prostoru pro přirozené chování a vysoké míře stresu, který může negativně ovlivnit nejen samotná zvířata, ale i kvalitu

³ STEJSKAL, V., LESKOVJAN, M., eds. *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010. 118 s. ISBN 978-80-87146-33-0.

⁴ PUNČOCHÁŘ, P., BOHUSLAV, L., BRABLCOVÁ, H., CUMMINS, D., DOUSEK, J., et al. *Pes mezi paragrafy*. Praha: HBT, 2024. 296 s. ISBN 978-80-87109-76-2.

výsledných produktů. V posledních letech však dochází k postupné změně tohoto přístupu, a to zejména pod vlivem mladší generace, která se aktivně zajímá o etické otázky chovu zvířat, udržitelnost a ekologii. Generace Z, tedy lidé narození přibližně mezi lety 1997 a 2012, je v tomto směru klíčovým aktérem, neboť prosazuje nové hodnoty založené na respektu k živým tvorům a na snaze minimalizovat jejich utrpení. Tito mladí lidé jsou, více než jejich předchůdci, nakloněni alternativním způsobům stravování, jako je vegetariánství nebo veganství, a aktivně vyhledávají produkty pocházející z etických forem chovu, například z farem, které dodržují vysoké standardy welfare zvířat. Tento posun ve společenském vnímání se promítá i do legislativních a obchodních změn. Vznikají iniciativy zaměřené na zlepšení podmínek hospodářských zvířat, jako jsou například kampaně proti klecovému chovu slepic.

S rostoucím tlakem veřejnosti a neziskových organizací se zvyšuje i míra medializace případů týrání hospodářských zvířat. Organizace zaměřené na ochranu zvířat pravidelně zveřejňují investigativní materiály, které odhalují nevyhovující podmínky v některých velkochovech, nehumánní zacházení během přepravy či nedostatečnou veterinární péči. Tyto kauzy vyvolávají veřejné debaty a často vedou k přehodnocení stávajících regulací.

Mezi nejznámější případy posledních let patří odhalení neetických praktik v několika mlékárenských provozech, kde skot čelil extrémnímu stresu a špatným podmínkám ustájení. Podobně i skandály související s drůbežím průmyslem, například nehumánní zacházení s kuřaty ve velkochovech dodávajících produkty do velkých obchodních řetězců, vyvolaly silné reakce veřejnosti i politických představitelů. Tyto kauzy podněcují tlak na větší transparentnost v potravinářském průmyslu a vedou k diskusím mezi odborníky, zástupci zemědělského sektoru a ochránci zvířat o možnostech změny a regulace.

3 Historie a vývoj právní ochrany zvířat

Právní ochrana zvířat, jak ji známe dnes, začala být diskutována až na začátku 19. století, přičemž dříve byly vztahy mezi lidmi a zvířaty upraveny pouze morálními nebo náboženskými zásadami. Nicméně v historických pramenech lze nalézt několik zákonů, které, i když jsou staré, vykazují značný pokrok. Jako příklad lze uvést Zákony Lipit-Ištarovy, které se zabývaly náhradou škody způsobené na zvířeti někým jiným než jeho majitelem. V této době byla zvířata dokonce využívána i k trestání jejich majitelů, například pokud se o ně řádně nestarali. I přesto byla zvířata považována za majetek, a právní úprava se soustředila především na majetkové vztahy, nikoli na ochranu zvířat s ohledem na jejich potřeby a schopnosti. Jedním z prvních zákonů zaměřených na ochranu zvířat byl zákon z roku 1635 v Irsku, který zakazoval uvazování koní a oslů za ocas k pracovním nástrojům, jako byly pluhy. O několik let později, v roce 1641, byl v USA přijat dokument s názvem „Body of Liberties“, který obsahoval i kapitolu věnovanou právům zvířat, včetně zákazu jejich týrání a stanovení podmínek pro jejich chov a přepravu.

Na přelomu 18. a 19. století se o pokrok zasloužil M. Radford odborník v oblasti welfare a ochrany zvířat, který přispíval do diskusí, které se tímto tématem zabývaly. Britský filozof Jeremy Bentham (1748–1832) prosazoval svůj názor, že každá bytost má právo na svou ochranu, pokud je schopná trpět, tedy i zvířata. Z této teorie vycházel i další filozof Arthur Schopenhauer (1788–1860). V průběhu 19. století probíhá vznik prvních organizací, které se zabývají ochranou zvířat. V období 2. světové války a s probíhajícím nástupem nacismu lidé vnímali v kontrastním rozdílu chování nacistů k určitým skupinám lidí a zvířatům. V případě zvířat, zde byla velmi přísná pravidla pro jejich využívání k vědeckým pokusům, práci a k zacházení s nimi. Během 40. let 19. století došlo k druhé etapě britské legislativy zaměřené na ochranu zvířat, čímž se podařilo prosadit opatření, která již ve 20. letech neúspěšně navrhoval Richard Martin. Právní ochranu zpřísnila novela zákona o prevenci týrání zvířat z roku 1849 (The Prevention of Cruelty to Animals Act). Tento zákon rozšířil ochranu na všechna zvířata a odpovědnost za týrání byla nově přenesena nejen na chovatele, ale i na přímé pachatele. Úprava byla formulována obecně a postihovala veškeré formy násilného chování, jako bylo bití, zneužívání, přetěžování či trýznění. Dále se zakázalo

chování a využívání zvířat pro zápasy nebo jejich dráždění a byla zavedena nová pravidla zaměřená na ochranu zvířat před porážkou.⁵

V roce 1964 se prosazuje Ruth Harrisonová (1920–2000), a to vydáním knihy s názvem *Animal Machines*, která na základě názorů autorky kritizuje welfare hospodářských zvířat z pohledu velkochovů krav, telat, prasat i slepic.

V roce 1965 ve Velké Británii byla nastíněna tzv. pravidla Pěti svobod. Mezi tato pravidla se řadí *svoboda od hladu, žízně a podvýživy, svoboda od nepohodlí, svoboda od bolesti, zranění a onemocnění, svoboda projevit přirozené chování, svoboda od stresu, strachu a úzkosti*.⁶

V roce 1978 byla v Paříži vyhlášena Všeobecná deklarace zvířecích práv, od této chvíle už zvíře není z právního hlediska považováno pouze za věc.⁷

⁵ BROOMAN, S., LEGGE, D. *The Law Relating to Animals*. Londýn: Cavendish, 1997. s. 46. RADFORD, M. *Animal Welfare Law in Britain: Regulation and Responsibility*. Oxford: Oxford University Press, 2001. s. 62–63. In: MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. 490 s. ISBN 978-80-200-2317-9.

⁶ Filipčík, Radek. *Welfare zvířat*. Online. Chov zvířat [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.chovzvirat.cz/clanek/675-welfare-zvirat/#:~:text=Hlavn%C3%AD%20z%C3%A1sady%2C%20jak%20zajistit%20zv%C3%AD%C5%99at%C5%AFm%20%C5%BEivot%20v%20podm%C3%ADnk%C3%A1ch,chov%C3%A1n%C3%AD%20%20svoboda%20od%20stresu%2C%20strachu%20a%20%C3%BAzkosti>>.

⁷ Všeobecná deklarace práv zvířat. Online. Fascinate animals. 2025 [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://cs.fascinatesanimals.com/curiosities/1>>.

4 Filozofický a náboženský pohled na zvířata

Lidé se historicky obávali velkých a nebezpečných tvorů, jako jsou sloni, šelmy a další divoká zvířata. Životy lidí a zvířat se však propojovaly různými rituály, které byly například spojené s jejich lovem, mýty a legendami, obětními obřady nebo oslavami. Některým zvířatům byly prisuzovány nadpřirozené schopnosti a byly uctívány. Příkladem je uctívání koček ve starověkém Egyptě. Jedny z nejstarších maleb koček sahají do období 2 500 až 2 350 př. n. l., dalším vyobrazením byly také sochy, řezby nebo osobní amulety. Tato díla zachycují kočky při jejich, pro naši dobu běžných, činnostech jako je například lov hlodavců. Jednou z nejvýznamnějších byla bohyně Bastet, ta byla podle egyptské mytologie jednou z dcer boha slunce Ra. Byla považována za bohyni, která chrání rodinu a domov. Také se věřilo, že její přítomnost přináší bezpečí a prosperitu. Měla dle pověstí a legend rovněž schopnost chránit cestovatele a léčit nemoci.

Zvíře bylo ale dlouho vnímáno jako pracovní nástroj. Jedním z inovátorů byl slavný řecký matematik Pythagoras, který prosazoval v průběhu svého života myšlenku vegetariánství a věřil v posmrtný život i u zvířat.

Hinduismus, jako jedno z náboženství, které zvířata považuje za posvátná, přikládá zvláštní význam krávi. V tomto náboženském směru je kráva vnímána jako symbol čistoty, která do domácnosti přináší hojnost. V souladu s těmito duchovními přesvědčeními je v Indii a dalších zemích, kde je hinduismus rozšířen, i dnes zakázáno jakékoli týrání nebo zabíjení tohoto posvátného zvířete, což odráží hluboký respekt a úctu, kterou hinduisté k těmto tvorům chovají. Dalšími posvátnými zvířaty pro hinduisty jsou sloni a opice. Slon představuje nejuznávanějšího boha, který se označuje jako Ganéša, Hlava slona, je v mnoha kulturách symbolem věrnosti, inteligence a síly, přičemž jeho velké uši představují moudrost a schopnost naslouchat, zejména těm, kteří potřebují pomoc. Zakřivený chobot slona symbolizuje schopnost rozlišovat skutečnost od iluze. Sloní břicho, jež je považováno za místo, kde je obsažen vesmír, reprezentuje štědrost přírody. V současnosti jsou sloni uctíváni zejména v Thajsku. V hinduistické tradici je dalším zvířetem, které si zaslouží hluboký obdiv, opice. Toto zvíře je nejvíce reprezentováno opičím králem Hanumanem, jedním z nejváženějších a nejoblíbenějších bohů v hinduistické mytologii. Hanuman je považován za symbol neochvějně vnitřní síly a sebekontroly. Jeho schopnost plně ovládat své smysly a emoce je výsledkem dlouhého a disciplinovaného života, který vedl v souladu s duchovními

principy. Tento bůh, jenž je často zobrazován jako silný a odvážný, ztělesňuje ideál bojovníka, který dokáže porazit jakoukoli překážku, ať už fyzickou nebo duševní. Hanuman je rovněž uctíván jako bůh síly, poznání a také jako ničitel utrpení. Věřilo se, že jeho přítomnost dokáže odstranit bolest a trápení, a jeho oddanost k bohu Rámovi ho činí vzorem pro věrnost, obětavost a oddanost. Hanuman je tedy nejen symbolem síly a odvahy, ale i příkladem duchovní vytrvalosti a schopnosti dosáhnout vnitřního klidu a rovnováhy.⁸

5 Pojem zvíře z pohledu účinné právní úpravy

Jeden z prvních právních předpisů, který reguloval ochranu zvířat na našem území, byl přijat v roce 1855. Tento předpis představoval raný pokus o institucionální zajištění ochrany zvířat a svědčí o počínajícím společenském uvědomění ohledně nutnosti regulace zacházení se zvířaty, zejména v souvislosti s jejich využíváním pro pracovní a hospodářské účely. I když tehdejší právní úprava neposkytovala zvířatům ochranu v rozsahu, jaký známe dnes, tvořila důležitý historický základ pro pozdější formování moderní legislativy v oblasti ochrany zvířat.⁹ Pojem „zvíře“ je formálně v celém tvaru vymezen v aplikaci ustanovení § 3 „*zákona na ochranu zvířat proti týrání*“, který „*ex lege*“ vymezuje, že „zvířetem je každý živý obratlovec, kromě člověka“.¹⁰

⁸ ŠEDIVÁ, M. Kráva, medvěd i krokodýl: Posvátná zvířata různých kultur a náboženství. In: *Epocha plus* [online], 2023 [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://epochaplus.cz/krava-medved-i-krokodyl-posvatna-zvirata-ruznych-kultur-a-nabozenstvi/>>.

⁹ ČERNÝ, D., DOLEŽAL, A., DOLEŽAL, T., HŘÍBEK, T. Práva zvířat: filozoficko-právní perspektiva: výzkumný program Efektivní veřejné politiky a současná společnost. Strategie AV21. Špičkový výzkum ve veřejném zájmu. Praha: Středisko společných činností AV ČR, v.v.i., pro kancelář Akademie věd ČR, 2016. 50 s. ISBN 978-80-270-3110-8.

¹⁰ ČESKO. § 3 zákona č. 246/1992 Sb., České národní rady na ochranu zvířat proti týrání – znění od 1. 10. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 28. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246/zneni-20221001#p3>>.

6 Mezinárodně ratifikované smlouvy

Za první ratifikovanou mezinárodní smlouvu lze považovat Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 200/1998 Sb., o sjednání Protokolu týkajícího se sanitárních a fytosanitárních opatření a opatření na ochranu zvířat ve vztahu k obchodu k Evropské dohodě zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími na straně druhé, které nabylo platnosti dne 20. 8. 1998. Tento protokol byl uzavřen za účelem usnadnění obchodu mezi Českou republikou a Společenstvím s živými zvířaty, surovinami a potravinami živočišného původu, rostlinami, rostlinnými produkty a dalšími předměty, které pocházejí z území smluvních stran, až do ukončení procesu harmonizace legislativy vztahující se k obsahu tohoto Protokolu, jak je uvedeno v Hlavě V, oddílu III Evropské dohody. Protokol byl uzavřen na dobu neurčitou. Obě smluvní strany mohou vypovědět jen s podmínkou poskytnutí alespoň šestiměsíční výpovědní lhůty. V takovém případě by došlo k ukončení platnosti tohoto Protokolu s vypršením této výpovědní lhůty. Protokol byl vypracován ve dvou vyhotoveních, z nichž každá strana obdržela jedno vyhotovení, protokol byl sepsán v dánském, holandském, anglickém, finském, francouzském, německém, řeckém, italském, portugalském, španělském, švédském a českém jazyce a všechny tyto texty mají totožnou platnost.¹¹

¹¹ ČESKO. Sdělení č. 200/1998 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Protokolu týkajícího se sanitárních a fytosanitárních opatření a opatření na ochranu zvířat ve vztahu k obchodu k Evropské dohodě zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé – znění od 20. 8. 1998. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 20. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-200>>.

6.1 Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě

Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě (European Agreement on the Protection of Animals during International Road Transport) je nejstarší dohodou v rámci systému dohod na ochranu zvířat. Původně byla tato dohoda přijata Radou Evropy dne 13. 12. 1968 v Paříži, její dodatek byl poté přijat ve Štrasburku dne 10. 5. 1979.¹²

6.2 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely

Tato dohoda pojednává o výživě, ustájení a ošetřování zvířat, která jsou chována v moderních chovech pro produkci potravy, kůže nebo pro jiné účely chovu. V těchto chovech se používají především technické automatické mechanismy. Zvíře musí být ustájeno s ohledem na jeho druh, stupeň vývojového stádia a domestikaci. Ustájení musí odpovídat potřebám daného zvířete, ať už se jedná o potřeby fyziologické nebo etologické, které lidstvo získalo v souladu s osobními zkušenostmi nebo vědeckým bádáním. Jednou ze specifických potřeb zvířete je pohyb, který nesmí být omezován, tak aby zvířeti způsobil zranění nebo utrpení zvířecího jedince.

Pokud je zvíře trvale nebo pravidelně uvázáno či chováno v omezeném prostoru, musí to vyhovovat jeho fyziologickým a etologickým potřebám, a to v souladu s dosavadními zkušenostmi a vědeckými poznatky. Ustájení odpovídá potřebám zvířete a zkoumá se zde především vlhkost prostředí, teplota, osvětlení, ale lze sem zařadit i další ukazatele, například koncentraci látek v ovzduší nebo stupeň hluku v okolí. Obsah krmiv či tekutin musí být také uzpůsoben potřebám zvířete a nesmí obsahovat látky, které by mohly mít za důsledek utrpení nebo smrt zvířete. Zvířata musí být pravidelně kontrolována, aby se zajistila jejich dobrá kondice a zdravotní stav, a to v dostatečných intervalech, které zabrání jejich zbytečnému utrpení. V moderních intenzivních chovech musí být technická zařízení pečlivě prohlížena alespoň jednou denně, přičemž jakákoli

¹² ČESKO. Sdělení č. 20/2000 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě – znění od 20. 2. 1971. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 20. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2000-20>>.

zjištěná závada by měla být odstraněna co nejrychleji. Pokud oprava na místě není možná, je třeba okamžitě přijmout potřebná dočasná opatření k ochraně dobrého stavu zvířat.¹³

6.3 Nařízení (ES) č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností

V rámci Evropské unie je klíčovým legislativním rámcem pro ochranu zvířat při přepravě nařízení (ES) č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností. Toto nařízení stanovuje minimální standardy pro ochranu zvířat během jejich přepravy v rámci Evropské unie. Nařízení dále stanovuje základní požadavky pro přepravu zvířat, aby se předešlo jejich zranění a zbytečnému utrpení. Opatření pro přepravu zvířat musí být učiněna předem, pro minimalizaci trvání cesty. Zvířata musí být pro přepravu zdravotně způsobilá. Nelze nařídit nebo provádět přepravu zvířat způsobem, které by zvířatům způsobovalo utrpení nebo zranění.

Dopravní prostředky, dále i zařízení k vykládce a nakládce zvířat musí být uzpůsobeny tak, aby se předešlo případnému zranění zvířat a byla zajištěna jejich vysokoprocenní bezpečnost. Pracovníci, kteří zachází při přepravě se zvířaty, jsou povinni absolvovat školení a také musí být kvalifikováni pro tyto úkony. Přeprava musí být provedena bez prodlení a personál musí provádět pravidelné kontroly životních podmínek zvířat, čímž se rozumí poskytnutí vody, potravy a také odpočinku. Dále musí být dodržena teplota ve vozu během přepravy.¹⁴

Přepravci mají povinnost mít povolení od příslušného orgánu, pokud se jedná o cesty delší než 65 km. Dále musí předložit doklady, které obsahují informace o původu zvířete, jeho majiteli nebo délku cesty, i dopravní prostředky používané k přepravě zvířat lodní nebo pozemní dopravou musí být zkontrolovány příslušnými orgány a následně také musí být schváleny. K cestám mezi zeměmi Evropské unie a do míst mimo Evropskou unii musí mít dopravce povolení, doklady, systémy družicových navigací

¹³ ČESKO. Sdělení č. 21/2000 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely – znění od 10. 9. 1978. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 20. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2000-21>>.

¹⁴ KUBÍKOVÁ, G. Dobré životní podmínky hospodářských zvířat v právu Evropské unie. Právní monografie. Praha: Wolters Kluwer, 2024. 213 s. ISBN 978-80-7676-978-6.

a nouzové plány pro případ mimořádných situací, například pád letadla, dopravní nehoda atd. Orgány k tomu určené mohou provádět namátkové kontroly během přepravy zvířat.¹⁵

6.4 Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009, o ochraně zvířat při usmrcování

Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009, o ochraně zvířat při usmrcování stanoví pravidla pro usmrcování zvířat chovaných nebo držených pro produkci potravin, vlny, kůže, kožešin nebo jiných produktů, jakož i pro usmrcování zvířat za účelem depopulace a pro související úkony. Nařízení se nevztahuje na usmrcování zvířat při vědeckých pokusech uskutečněných pod dohledem příslušného orgánu, při lovu nebo rekreačním rybolovu, při kulturních nebo sportovních událostech a na drůbež, králíky a zajíce, které poráží jejich majitel mimo prostory jatek pro svou soukromou domácí spotřebu. Adaptace právního řádu České republiky na nařízení Rady (ES) č. 1099/2009, o ochraně zvířat při usmrcování, byla provedena zákonem č. 359/2012 Sb., kterým se mění „zákon na ochranu zvířat proti týrání“, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a „veterinární zákon“.

Toto nařízení stanoví jasná pravidla pro usmrcování zvířat, která jsou chována nebo držena pro další produkci potravin, jejich vlny, kůže nebo jiných produktů. Usmrcování musí probíhat nejhumánnějším způsobem, aby se minimalizovalo jejich utrpení a odpovídalo etickým standardům. Nařízení se nevztahuje na usmrcování zvířat, která jsou určena k vědeckým pokusům, tyto pokusy jsou podrobeny přísnému dohledu příslušných orgánů. Dále se nevztahuje na lov nebo rekreační rybolov nebo na drobnější zvířata jako jsou zajáci, drůbež či králíci, které jejich majitel usmrtí pro svou soukromou potřebu mimo prostory jatek. Nařízení nabylo účinnosti 1. 1. 2013.¹⁶

¹⁵ Pravidla EU na ochranu zvířat během přepravy. Online. EUR-Lex. 2011, 2023 [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=oj:JOL_2005_003_R_0001_01>.

¹⁶ Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování. Online. EUR-Lex. Dostupné z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32009R1099>>.

7 Orgány ochrany zvířat a prameny právní úpravy ochrany zvířat v České republice

7.1 Orgány ochrany zvířat v České republice

Mezi spolupracující instituce, které se zabývají prevencí proti týrání zvířat, jejich ochranou a zajišťování dobrých podmínek pro chov zvířat patří Ministerstvo, Státní veterinární správa, státní orgány příslušné ke schvalování projektů pokusů, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany, obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Státní veterinární správa vykonává dozorovou činnost zaměřenou na kontrolu dodržování zákonných povinností a regulačních požadavků stanovených chovatelům zvířat. V případě zjištění nedostatků je oprávněna ukládat sankční opatření, včetně správních pokut, za porušení platné legislativy v oblasti ochrany a welfare zvířat..¹⁷

7.2 Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

„Zákon na ochranu zvířat proti týrání“ je základním zvláštním právním předpisem, který reguluje podmínky ochrany zvířat v České republice. Citovaný zvláštní právní předpis nejenže zpracovává příslušné směrnice a nařízení Evropské unie, ale také stanovuje jasné právní rámce pro zacházení se zvířaty, jejich ochranu proti týrání a pravidla pro jejich využívání ve výzkumných a vědeckých účelech.

Zákon definuje pojem *„týrání zvířat“* jako jakékoli jednání, které způsobuje zvířeti utrpení, bolest nebo škodí jeho zdraví, a to jak v případech domácího chovu, tak v průmyslových a vědeckých zařízeních. Týrání může zahrnovat jak aktivní fyzické násilí, tak zanedbávání péče či vystavení zvířete nepřiměřeným podmínkám. Na základě těchto definic je stanovena řada zákazů, například zákaz usmrcování zvířat bez důvodu, zákaz propagace týrání nebo zákaz chovu některých druhů zvířat v nevhodných podmínkách.

Zákon dále zavádí požadavky na minimální podmínky pro chov zvířat, které se týkají například velikosti a vybavení prostor pro jejich držení, zajištění přístupu

¹⁷ SPURNÁ, J., DOUSEK, J. Zájmové chovy a ochrana zvířat. Kapesní příručky. Praha: LexisNexis CZ, 2004. 94 s. ISBN 80-86199-88-6.

k potravě a vodě, či povinnosti zajistit veterinární péči. Významná část právní úpravy se věnuje i přepravě zvířat, která musí probíhat tak, aby nedocházelo k jejich zbytečnému stresu, vyčerpání nebo zranění. Specifickou oblastí regulovanou zákonem je využívání zvířat pro vědecké účely. Tento proces podléhá přísným podmínkám a je povolen pouze tehdy, pokud neexistuje jiná alternativa. Subjekty provádějící pokusy na zvířatech musejí splnit řadu požadavků, včetně schválení příslušnými orgány a zajištění co největšího omezení utrpení zvířat. V neposlední řadě zákon stanovuje sankce za jeho porušení. V případě porušení právních předpisů mohou být uloženy pokuty, zákaz činnosti, a v závažných případech může být jednání kvalifikováno i jako trestný čin. Odpovědnost za dodržování zákona nesou nejen jednotlivci, ale i organizace, například chovatelé, provozovatelé jatek či laboratoře provádějící pokusy na zvířatech.

Tento právní rámec reflektuje povinnosti České republiky vyplývající z mezinárodních závazků, včetně legislativních požadavků Evropské unie. Jeho cílem je nejen zajistit důstojné zacházení se zvířaty, ale také zvyšovat povědomí o jejich ochraně a podporovat odpovědný přístup k nim.

7.3 Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

„*Veterinární zákon*“ upravuje veterinární péči na území České republiky, přičemž stanovuje požadavky na ochranu zdraví zvířat, zajištění veterinární péče, podmínky pro produkci a uvádění produktů živočišného původu do oběhu a opatření k prevenci a tlumení nákaz přenosných mezi zvířaty i mezi zvířaty a lidmi. Současně vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob v této oblasti, včetně chovatelů, provozovatelů potravinářských podniků a orgánů veterinární správy.

Veterinární péčí se v rámci zákona rozumí soubor odborných a administrativních opatření zaměřených na ochranu zdraví a pohody zvířat, prevenci, diagnostiku a léčbu infekčních i neinfekčních onemocnění a kontrolu podmínek chovu, transportu a usmrcování zvířat. Zvláštní důraz je kladen na opatření k zabránění šíření nebezpečných nákaz zvířat, včetně zoonóz, tedy nemocí přenosných ze zvířat na člověka, jako jsou vztekлина, brucelóza nebo salmonelóza. „*Veterinární zákon*“ rovněž stanovuje povinnost chovatelů zvířat a dalších dotčených subjektů zajišťovat řádnou veterinární péči, dodržovat hygienická opatření a spolupracovat s orgány státního veterinárního dozoru.

Zákon obsahuje, v souvislosti s ochranou zdraví lidí, ustanovení týkající se kontroly a regulace produktů živočišného původu, včetně masa, mléka, vajec a dalších komodit. Tato kontrola se provádí jak v prvovýrobě, tak při jejich dalším zpracování a uvádění na trh, přičemž hlavním cílem je zabránit kontaminaci potravin patogenními mikroorganismy, chemickými látkami nebo jinými nežádoucími kontaminanty. Zákon dále upravuje podmínky veterinární kontroly při dovozu a vývozu živočišných produktů a stanovuje požadavky na veterinární osvědčení a další doklady prokazující jejich zdravotní nezávadnost.

Orgány veterinární správy, zejména Státní veterinární správa, vykonávají dozor nad dodržováním zákona a jsou oprávněny nařizovat mimořádná veterinární opatření v případě výskytu nebezpečných nákaz nebo jiných ohrožení zdraví zvířat a lidí. Mezi tato opatření patří například nařízení povinné vakcinace, izolace nakažených jedinců, omezení nebo zákaz přesunu zvířat, popřípadě likvidace zasažených chovů. V rámci prevence se provádí pravidelné monitorinky zdravotního stavu zvířat, kontrola podmínek chovu a přepravy a dozor nad dodržováním předpisů týkajících se použití veterinárních léčiv.

Významným prvkem veterinární péče je rovněž ochrana území České republiky před zavlečením nebezpečných nákaz z jiných států. „*Veterinární zákon*“ proto stanovuje přísná pravidla pro dovoz a tranzit zvířat, jejich produktů a dalších živočišných materiálů. Dovoz podléhá veterinárnímu schválení a kontrolám na hraničních veterinárních stanicích, přičemž orgány veterinární správy mohou při podezření na zdravotní rizika nařídít karanténní opatření nebo odmítnout vstup zásilek na území státu. V neposlední řadě zákon reflektuje legislativní požadavky Evropské unie a mezinárodní závazky České republiky v oblasti veterinární péče, zejména s ohledem na Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/429 o nákazách zvířat, které harmonizuje veterinární legislativu v členských státech Evropské unie a stanovuje jednotná pravidla pro prevenci a tlumení nákaz. Česká republika v tomto směru spolupracuje se Světovou organizací pro zdraví zvířat (WOAH), Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA) a dalšími mezinárodními institucemi.

Tento zákon tedy představuje komplexní právní rámec, jehož účelem je nejen ochrana zdraví a pohody zvířat, ale i zajištění bezpečnosti potravin, ochrana veřejného zdraví a prevence šíření nebezpečných nákaz. V souladu s principy moderní veterinární medicíny a veřejného zdraví přispívá k naplňování požadavků na vysoký

standard péče o zvířata a ochranu spotřebitelů před riziky spojenými s produkty živočišného původu.¹⁸

7.3.1 Novelizace „veterinárního zákona“

Dne 10. 3. 2025 prezident České republiky Petr Pavel podepsal novelu „veterinárního zákona“, která umožňuje rituální porážky zvířat pro obchodní účely. Tato novela reaguje na dlouhodobou praxi exportu živých hospodářských zvířat do zahraničí, zejména do Turecka, kde jsou následně porážena v souladu s náboženskými předpisy. Cílem legislativní úpravy je snížení počtu těchto transportů a umožnění provádění rituálních porážek na území České republiky, čímž se má předejít stresu a utrpení zvířat během dlouhých převozů.¹⁹

Novela „veterinárního zákona“ zároveň přináší nová opatření pro kontrolu dodržování standardů welfare zvířat při porážce. Jedním z klíčových prvků je povinnost instalace kamerových systémů na jatkách. Od roku 2026 budou provozovatelé jatek povinni zajistit kamerový monitoring vykládky a prostor pro přesun zvířat, což má zvýšit transparentnost a umožnit efektivnější dohled nad zacházením se zvířaty. Některé organizace na ochranu zvířat však kritizují toto opatření jako nedostatečné a požadují rozšíření kamerového dohledu na celou porážkovou linku.²⁰

Podporovatelé novely argumentují, že legislativní změna povede ke snížení exportu živých zvířat a tím ke snížení jejich utrpení. Zastánci tohoto opatření dále uvádějí, že umožněním rituálních porážek v České republice se podpoří domácí potravinářský průmysl a zajistí vyšší standardy hygieny a welfare při porážce. Na druhé straně odpůrci upozorňují, že novela sama o sobě neomezuje export živých zvířat a neexistuje záruka, že ke snížení těchto transportů skutečně dojde. Kritici dále argumentují etickými aspekty

¹⁸ ČESKO. Část 1 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) - znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 20. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166/zneni-20240101#cast1>>.

¹⁹ Prezident Pavel podepsal zákon umožňující rituální porážky zvířat pro obchod. In: *Aktuálně.cz* [online], 2025 [cit. 2025-03-11]. Dostupné z WWW: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/prezident-pavel-podepsal-zakon-umoznujici-ritualni-porazky-z/r~21adee16fdd311efa065ac1f6b220ee8/>>.

²⁰ KOUBOVÁ, K. Snížíme utrpení zvířat, když je budeme rituálně zabíjet u nás, tvrdí poslanec. Ochránci nesouhlasí. In: *Český rozhlas* [online], 2025 [cit. 2025-03-11]. Dostupné z WWW: <<https://plus.rozhlas.cz/snizime-utrpeni-zvirat-kdyz-je-budeme-ritualne-zabijet-u-nas-tvrdi-poslanec-9429212>>.

rituálních porážek, neboť při nich zvířata nejsou před usmrcením omračována, což je v rozporu s obecně platnými zásadami ochrany zvířat při porážce.²¹

Schválení novely „*veterinárního zákona*“ otevírá prostor pro další odbornou a veřejnou diskusi o etických, ekonomických a právních aspektech rituálních porážek v České republice. Její dopady na praxi porážky zvířat, mezinárodní obchod s masem a ochranu zvířat budou patrné až v následujících letech v závislosti na jejím konkrétním uplatňování a případných dalších legislativních úpravách.

7.4 Zákon č. 40/2009 Sb., zákon trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

„*Trestní zákoník*“ je základním právním předpisem, který reguluje podmínky ochrany zvířat v České republice. Tento zákon nejenže zapracovává příslušné směrnice a nařízení Evropské unie, ale také stanovuje jasné právní rámce pro zacházení se zvířaty, jejich ochranu proti týrání a pravidla pro jejich využívání ve výzkumných a vědeckých účelech. Kromě toho obsahuje i úpravu týkající se prevence, osvěty a vzdělávání veřejnosti v oblasti ochrany zvířat.

Zákon definuje pojem „týrání zvířat“ jako jakékoli jednání, které způsobuje zvířeti utrpení, bolest nebo škodí jeho zdraví, a to jak v případech domácího chovu, tak v průmyslových a vědeckých zařízeních. Týrání může zahrnovat jak aktivní fyzické násilí, tak zanedbávání péče či vystavení zvířete nepřiměřeným podmínkám. Mezi zakázaná jednání patří například usmrcování zvířat bez důvodu, propagace týrání, chov některých druhů zvířat v nevhodných podmínkách nebo nucení zvířat k nepřírozenému chování prostřednictvím násilí či hladu. Významnou součástí zákona je i regulace nelegálních praktik, jako jsou ilegální množírny nebo bojové zápasy zvířat.

Zákon dále zavádí požadavky na minimální podmínky pro chov zvířat, které se týkají například velikosti a vybavení prostor pro jejich držení, zajištění přístupu k potravě a vodě, či povinnosti zajistit veterinární péči. Chovatelé jsou povinni dodržovat zásady welfare, které zahrnují nejen fyzické potřeby zvířat, ale i jejich psychickou

²¹ Prezident Petr Pavel podepsal novelu veterinárního zákona, součástí je také rozšíření rituálních porážek. In: *Deník N* [online], 2025 [cit. 2025-03-11]. Dostupné z WWW: <<https://denikn.cz/minuta/1676203/#:~:text=Prezident%20Petr%20Pavel%20dnes%20podepsal%20des%C3%ADtku%20z%C3%A1kon%C5%AF%2C%20mezi,mo%C5%BEnost%20prov%C3%A1d%C4%9Bt%20ritu%C3%A1ln%C3%AD%20por%C3%A1%C5%BEky%2C%20konkr%C3%A9tn%C4%9B%20hal%C3%A1l%2C%20provozovatelem%20jatek>>.

pohodu. Významná část právní úpravy se věnuje i přepravě zvířat, která musí probíhat tak, aby nedocházelo k jejich zbytečnému stresu, vyčerpání nebo zranění. Přepravci mají povinnost zajistit dostatečný prostor, větrání, přísun potravy a vody, a zároveň minimalizovat riziko zranění během transportu.

Specifickou oblastí regulovanou zákonem je využívání zvířat pro vědecké účely. Tento proces podléhá přísným podmínkám a je povolen pouze tehdy, pokud neexistuje jiná alternativa. Subjekty provádějící pokusy na zvířatech musejí splnit řadu požadavků, včetně schválení příslušnými orgány, zajištění co největšího omezení utrpení zvířat a dodržení zásad tzv. 3R (Replacement – nahrazení, Reduction – snížení počtu, Refinement – zdokonalení metod).²² Použití zvířat k vědeckým účelům je monitorováno státními orgány a v případě porušení předpisů může dojít k odebrání licence nebo jiným sankcím.

V neposlední řadě zákon stanovuje sankce za jeho porušení. V případě porušení právních předpisů mohou být uloženy pokuty, zákaz činnosti, a v závažných případech může být jednání kvalifikováno i jako trestný čin. Kromě administrativních sankcí mohou být pachatelé trestně stíháni za zvlášť kruté zacházení se zvířaty nebo jejich usmrcování bez důvodu. Odpovědnost za dodržování zákona nesou nejen jednotlivci, ale i organizace, například chovatelé, provozovatelé jatek či laboratoře provádějící pokusy na zvířatech.

„*Trestní zákoník*“ v § 302 stanovuje tresty za týrání zvířat. V nejzávažnějších případech lze pachateli uložit trest odnětí svobody až na šest let. Pokud je týrání zvlášť surové nebo trýznivé, může být pachatel potrestán odnětím svobody od šesti měsíců do tří let, zákazem činnosti nebo propadnutím věci. Trest od jednoho roku až pěti let nebo zákaz činnosti lze uložit, pokud byl trestný čin spáchán veřejně, na veřejně přístupném místě, pachatel jednal jako člen organizované skupiny nebo se týrání dopouštěl po delší dobu. Nejvyšší trest v rozmezí dvou až šesti let lze uložit, pokud pachatel způsobil smrt nebo trvalé zdravotní následky většímu počtu zvířat, čin spáchal zvlášť surovým způsobem nebo opakovaně.

§ 302a „*trestního zákoníku*“ se zabývá chovem zvířat v nevhodných podmínkách. Osoba, která chová zvíře v podmínkách ohrožujících jeho život nebo způsobujících utrpení, může být potrestána zákazem činnosti nebo odnětím svobody až na jeden rok.

²²Princip 3R. In: Zvířata ve vědě. [online], [cit. 2025-03-31]. Dostupné z WWW: <https://www.zviratavevede.cz/portfolio/princip-3r/>.

Pokud je čin spáchán za účelem obchodování se zvířaty a způsobuje jim závažné následky, může být trest odnětí svobody v rozmezí šesti měsíců až čtyř let. Nejvyšší trest až deset let lze uložit v případech, kdy pachatel čin spáchal za účelem získání velkého prospěchu, způsobil trvalé následky nebo smrt většímu počtu zvířat, nebo jednal jako člen organizované skupiny působící ve více státech.

Tento právní rámec reflektuje povinnosti České republiky vůči legislativním požadavkům Evropské unie a jeho cílem je nejen zajistit důstojné zacházení se zvířaty, ale také zvyšovat povědomí o jejich ochraně a podporovat odpovědný přístup k nim. V souvislosti s tím stát podporuje osvětu v oblasti ochrany zvířat, spolupracuje s neziskovými organizacemi a vytváří podmínky pro efektivnější kontrolní mechanismy. Významnou roli v oblasti ochrany zvířat hrají i občané, kteří mohou jakoukoli podezřelou činnost nahlásit příslušným orgánům. Takový přístup pomáhá nejen k účinnějšímu vymáhání práva, ale i k celkovému zvýšení úrovně ochrany zvířat v České republice.

7.5 Přestupky a trestné činy na úseku ochrany zvířat proti týrání

Týrání zvířat je převážnou většinou společnosti vnímáno jako morálně nepřijatelné a společensky odsouzeníhodné jednání. Trestnost konkrétního jednání však není dána jeho morálním hodnocením, nýbrž právním vymezením míry jeho závažnosti zákonodárcem. Podle platné právní úpravy není týrání zvířat běžné intenzity, byť společensky zavrženíhodné, v České republice kvalifikováno jako trestný čin, ale pouze jako přestupek. Tato kvalifikace platí i v případech, kdy zvíře prokazatelně trpí — ať už v důsledku působení bolesti, klinicky zjevných poranění nebo dlouhodobých, objektivně doložitelných patologických změn ve funkci nervové soustavy či jiných orgánových systémů.

Aby mohlo být dané jednání posouzeno jako trestný čin podle „*trestního zákoníku*“, musí vykazovat znaky zvláštní intenzity, tedy být páčáno surovým nebo trýznivým způsobem. V takovém případě hrozí pachateli trest odnětí svobody až na šest let.²³

²³ Za týrání zvířat hrozí trest až šest let odnětí svobody! In: AZ legal, advokátní kancelář, s.r.o. [online], 2025 [cit. 2025-05-06]. Dostupné z WWW: < Za týrání zvířat hrozí trest až šest let odnětí svobody! | AZ LEGAL >.

Situační příklad č. 1:

Žádost a odpověď je zveřejněna v souladu s § 5 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o svobodném přístupu k informacím**“). Žadatel požádal Policii České republiky o statistické údaje týkající se přestupků a trestných činů souvisejících s ochranou zvířat proti týrání, konkrétně se jednalo o počet evidovaných přestupků v letech 2021, 2015 a 2010, počet evidovaných přestupků na úseku ochrany zvířat (podle „*zákona na ochranu zvířat proti týrání*“) v uvedených letech, počet přestupků spáchaných fyzickými a právníckými osobami v uvedených letech, způsob řešení těchto přestupků (např. odložení, domluva, oznámení), počet trestných činů týkajících se týrání zvířat spáchaných fyzickými a právníckými osobami v letech 2021, 2015 a 2010, způsob vyřízení těchto trestných činů (například odložení, odevzdání, zkrácené přípravné řízení, vyšetřování).

K tomuto Policie České republiky uvedla, že požadované statistické údaje neeviduje a žádný právní předpis jí tuto povinnost neukládá. Povinný subjekt je oprávněn poskytovat pouze informace, které má k dispozici nebo které má podle zákona evidovat. Podle § 2 odst. 4 „*zákona o svobodném přístupu k informacím*“, není povinností povinného subjektu vytvářet nové informace, analyzovat data nebo poskytovat právní hodnocení. Informací se podle § 3 odst. 3 téhož zákona rozumí jakýkoli zaznamenaný obsah na jakémkoli nosiči. Povinný subjekt může poskytnout pouze existující údaje, nikoli provádět jejich analýzu či syntézu. Vzhledem k tomu, že statistiky o přestupcích v oblasti ochrany zvířat proti týrání nejsou systematicky vedeny a jejich získání by vyžadovalo rozsáhlou analýzu jednotlivých spisů, Policie České republiky nemůže požadované informace poskytnout.

Policie České republiky poskytla následující údaje o registrovaných trestných činech týrání zvířat (§ 302 „*trestního zákoníku*“) a zanedbání péče o zvíře (§ 303 „*trestního zákoníku*“).

V roce 2010 bylo 73 registrovaných skutků, z toho 36 objasněných (bez dodatečně objasněných) a 33 stíhaných osob. V roce 2015 bylo 119 registrovaných skutků, 46 objasněných a 44 stíhaných osob. V roce 2021 bylo 164 registrovaných skutků,

39 objasněných, 43 stíhaných osob a dalších 19 osob stíhaných dle právní úpravy platné do roku 2020.²⁴

7.6 Podzákonné právní předpisy

K zajištění efektivní aplikace „*zákona o ochraně zvířat proti týrání*“ bylo přijato několik podzákonných předpisů, které podrobně specifikují podmínky pro zacházení se zvířaty a ochranu jejich práv, a to:

- vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů,²⁵
- vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat, ve znění pozdějších předpisů,²⁶
- vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě, ve znění pozdějších předpisů,²⁷
- vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu, ve znění pozdějších předpisů,²⁸
- vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování, ve znění pozdějších předpisů,²⁹
- vyhláška č. 419/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat, ve znění pozdějších předpisů,³⁰

²⁴ DVOŘÁKOVÁ, Lucie. Přestupky a trestné činy na úseku ochrany zvířat proti týrání. Online. Policie ČR. 2022 [cit. 2025-03-28]. Dostupné z WWW: <<https://policie.gov.cz/clanek/prestupky-a-trestne-ciny-na-useku-ochrany-zvirat-proti-tyrani.aspx>>.

²⁵ ČESKO. Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat - znění od 1. 9. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-208/zneni-20210901#f2538393>>.

²⁶ ČESKO. Vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat - znění od 15. 7. 2006. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-346>>.

²⁷ ČESKO. Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě - znění od 30. 1. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-4>>.

²⁸ ČESKO. Vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu - znění od 1. 4. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-114>>.

²⁹ ČESKO. Vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování - znění od 9. 12. 2019. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-418>>.

³⁰ ČESKO. Vyhláška č. 419/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat - znění od 15. 4. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-419>>.

- vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů,³¹
- vyhláška č. 291/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů – novelizace týkající se aktualizace minimálních standardů pro chov hospodářských zvířat,³²
- vyhláška č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, ve znění pozdějších předpisů,³³
- vyhláška č. 213/2022 Sb., o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu, ve znění pozdějších předpisů.³⁴

Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů

Tato vyhláška upravuje podmínky pro ustájení hospodářských zvířat, dále i koní nebo oslů v zájmových chovech. Ustájení musí být přizpůsobeno, tak aby osvětlení, teplota, cirkulace vzduchu, vlhkost vzduchu, prašnost nebo koncentrace plynů odpovídaly standardům a nebyla pro zvířata škodlivá.³⁵

V rámci zajištění optimálního chovu hospodářských zvířat je nezbytné splnit několik klíčových požadavků. Především je důležité umožnit každodenní monitorování zdravotního stavu, kondice a celkové pohody zvířat. Dále je třeba zajistit pravidelnou kontrolu technického a technologického zařízení, které je pro chov nezbytné. Aby se předešlo nežádoucím událostem, nutné zabránit vstupu nepovolaných osob a omezit přítomnost jiných zvířat v prostorách určených pro chov. Pro udržení hygienických standardů je také důležité, aby zařízení umožňovalo mechanickou očistu,

³¹ ČESKO. Vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání - znění od 1. 3. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-22>>.

³² ČESKO. Vyhláška č. 291/2021 Sb., vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů - znění od 1. 9. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-291>>.

³³ ČESKO. Vyhláška č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči - znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-451>>.

³⁴ ČESKO. Vyhláška č. 213/2022 Sb., o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu - znění od 1. 8. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-213>>.

³⁵ HAVLÍN, J. Domácí chov zvířat. 2. vyd. Živočišná výroba. Praha: SZN, 1984. 404 s.

dezinfekci, dezinsekci a deratizaci. V případě potřeby by mělo být možné provádět veterinární vyšetření a ošetření zvířat, podávat jim potřebné látky a odebírat vzorky pro další analýzy. Je rovněž zásadní vyčlenit oddělený prostor pro zvířata, která vyžadují zvláštní péči, ať už se jedná o poraněná, nemocná nebo zvířata podezřelá z nákazy. Bezpečné provádění všech úkonů a činností souvisejících s chovem zvířat a údržbou zařízení je dalším důležitým aspektem. Co se týče prostorů, tak boxy pro hospodářská zvířata musí být navrženy s ohledem na specifické požadavky dané technologie ustájení, druhu a věkové kategorie zvířat, včetně jejich hmotnosti. Pokud jsou k hrazení boxu použity stranové zábrany, musí tyto zábrany vymezovat prostor pro ležení a stání zvířat, zabránit jejich kálení na sousední plochy a vzájemnému překážení při vstávání a lehání. Tím se zajistí nejen pohoda zvířat, ale i ochrana jejich zdraví a života, zejména mladých jedinců. Podlahy v ustájení musí být uzpůsobeny druhu, a především hmotnosti zvířete. Podlaha musí být pravidelně udržovaná, aby se předešlo zraněním zvířete, které by například mohlo být důsledkem uklouznutí, zachycení končetin nebo pořezání o ostré rohy. Rampy, lávky a můstky určené pro nakládání a vykládání zvířat, které jsou součástí stáje. Výškové rozdíly by neměly překročit 20 centimetrů. Rampy, lávky a mosty musí být navrženy, tak, aby bylo pro zvířata bezpečné jejich využití za účelem vystoupení nebo naopak sestoupení. Materiály, které se používají při výstavbě ustájení, musí být pro zvířata zdravotně nezávadná s možností jejich čištění a dezinfekce. Nezbytnou součástí je, aby hospodářská zvířata byla zvyklá na přítomnost člověka, měla s ním kontakt a byla seznámena se základními chovatelskými činnostmi, stejně jako s chovatelskými zařízeními, vybavením a pomůckami pro plynulou spolupráci, například s veterinářem. Zvýšenou pozornost je nutné věnovat samicím, které jsou březí, po porodu, kojícím samicím a jejich mláďatům.

U všech druhů zvířat je dbáno na pravidelnou kontrolu a inspekci dodržování požadavků na welfare zvířat, včetně povinnosti chovatelů pravidelně přezkoumávat chovatelské podmínky a provádět nezbytné úpravy při zjištění nedostatků.³⁶

³⁶ ČESKO. Vyhláška č. 208/2004 Sb., o ochraně zvířat proti týrání. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-208>>.

Vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat, ve znění pozdějších předpisů

Podmínky pro chov drezírovaných zvířat jsou stanoveny tak, aby zajistily pohodu zvířat, jejich fyziologické potřeby a bezpečnost během drezúry, přepravy a vystoupení. Chovatel musí vytvořit prostředí, které umožní drezírovaným zvířatům péči o tělo, hru a prevenci stresu a stereotypního chování. K tomu slouží obohacení prostředí, například úkryty, kmeny nebo pohyblivé pomůcky. V prostorách, kde zvířata tráví čas, je třeba zajistit možnost pohybu a u některých druhů obrušování drápů. Důležitá je i dostatečná ventilace, přizpůsobení délky a intenzity osvětlení podle druhu zvířat a zajištění ochrany před popálením nebo přehřátím. Zvířata by měla být chována ve skupinách, pokud by individuální chov vedl k jejich utrpení. Některé podmínky se nevztahují na vodní obratlovce.

Prostory pro drezírovaná zvířata musí být snadno přístupné a čistitelné, s možností pravidelné dezinfekce a deratizace, přičemž musí být zajištěno, že prostředky použité k těmto účelům nebudou dráždit zvířata. Mobilní zařízení pro zvířata musí být bezpečná, umožnit přirozenou polohu zvířat a být chráněna před únikem krmiva, steliva a odpadů. Zvířata musí mít možnost využívat venkovní a vnitřní výběhy, a to i při stanovišti drezúry. Manéž, kde probíhá drezúra, musí odpovídat velikosti zvířat, zajišťovat jejich bezpečný pohyb a minimalizovat riziko poranění. Podklad manéže musí být přizpůsobený, například použitím zeminy, písku nebo dřevěných pilin, a musí být opatřen proti prachu. Součástí zařízení pro drezúru jsou i prostory pro skladování krmiva a podestýlky. Speciální podmínky chovu některých druhů zvířat, jako jsou kočkovité šelmy, medvědi, sloni a další, jsou uvedeny v přílohách zákona. Minimální velikost prostor pro tato zvířata musí být zvětšena, pokud nejsou denně zaměstnána drezúrou.

Drezúra zvířat musí probíhat s ohledem na jejich přirozené schopnosti a vlastnosti, přičemž jsou použitelné pouze pozitivní metody, jako je odměna a komunikace prostřednictvím hlasových nebo bezkontaktních podnětů. Nepovolují se metody, které způsobují zvířatům bolest nebo stres, jako jsou údery, elektrické šoky, hladovění nebo použití drog.

Používané vybavení, výstroj a pomůcky musí být přizpůsobeny tělesné stavbě, věkovým schopnostem a výkonnosti drezírovaných zvířat a nesmí jim způsobovat žádné utrpení. Musí být v takovém stavu, který vylučuje jakékoli riziko poranění, poškození zdraví. V případě, že dojde k poškození výstroje, která by mohla způsobit fyzické

nebo psychické utrpení zvířete, je nezbytné okamžitě přerušit činnost. Metody drezúry a její délka musí být přizpůsobeny věku, tělesnému vývoji a chování zvířete. Při drezúře je třeba brát v úvahu původ, pohlaví, sociální postavení, zdravotní stav, okolní podmínky a aktuální stav drezírovaného zvířete. Zvířata určená k veřejným vystoupením musí být čistá a případně mít ošetřená kopyta nebo paznehty.³⁷

Vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu, ve znění pozdějších předpisů

Tato vyhláška stanoví podmínky pro chov handicapovaných zvířat, včetně specifikace vybavení a minimálních prostorových nároků pro jejich chov. Chovatel, který se stará o handicapovaná zvířata, musí zajistit vhodné podmínky odpovídající jejich zranění nebo zdravotnímu stavu. To zahrnuje šetrný odchyt a přepravu, vhodné prostředí pro jejich chov, zajištění volnosti pohybu s ohledem na jejich postižení, a poskytování přirozené stravy, včetně živé kořisti u predátorů, při přípravě na vypuštění. V případě intenzivní péče o mláďata ptáků musí být prostory vytápěny na teplotu 20-35 °C. Prostor musí být čistý, a to jak z hlediska hygieny, tak i s ohledem na minimalizaci kontaktu s ošetřovatelem. Zvířata, která vykazují trvalou nesnášenlivost nebo agresivitu, musí být umístěna odděleně. Zároveň je nutné pravidelně kontrolovat jejich zdravotní stav a zařízení, které se používají pro jejich chov, a odstraňovat případné závady. Také je třeba zajistit, že prostor pro zvířata určená jako potrava pro jiná zvířata bude odpovídat standardům pro jejich ochranu a pohodu.

Zařízení pro chov handicapovaných zvířat nesmí být umístěno v objektech zaměřených na potravinářskou výrobu nebo zemědělskou výrobu. Pokud jsou zařízení pro handicapovaná zvířata v blízkosti jiných chovných zařízení, musí být oddělena, aby se předešlo negativnímu vlivu na zvířata.³⁸

Pro prostory, kde jsou chována handicapovaná zvířata, je nutné zajistit, aby byly snadno přístupné, čistitelné a dezinfikovatelné. Prostory musí odpovídat potřebám zvířat s ohledem na jejich postižení, přirozenou agresivitu a potřebu pohybu. Také musí poskytovat úkryt a umožnit přirozenou pohybovou aktivitu a péči o povrch

³⁷ ČESKO. Vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat - znění od 15. 7. 2006. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-346>>.

³⁸ ČESKO. § 3 vyhlášky č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu - znění od 1. 4. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-114/zneni-20130401#p3>>.

těla. Prostředí pro rehabilitaci a přípravu na vypuštění musí zahrnovat podněty k přirozenému chování zvířat. Materiály a vybavení musí být bezpečné pro zvířata, odolné vůči klimatickým podmínkám a umožňující pravidelnou údržbu.

Každý typ prostoru pro handicapované zvířata musí splňovat specifické požadavky na teplotní a světelné podmínky, větrání a vlhkost podle potřeb příslušného druhu. U zařízení pro chov handicapovaných zvířat, která nejsou v budově, musí být zajištěna ochrana proti úniku zvířat a pronikání predátorů. V případě trvale handicapovaných zvířat, která nemohou vykonávat normální pohybové aktivity, musí být prostory přizpůsobeny jejich specifickým potřebám, včetně zajištění dostatečného prostoru pro odpočinek a zachování fyziologických funkcí.³⁹

Vyhláška č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, ve znění pozdějších předpisů

Tato vyhláška upravuje podmínky pro chov zvířat, která vyžadují zvláštní péči. Stanoví druhy zvířat, jež potřebují speciální péči, a specifikuje požadavky na péči, prostory a vybavení nezbytné pro chov těchto zvířat. Je však třeba zdůraznit, že požadavky týkající se péče, prostor a vybavení pro chov zvířat uvedené v § 4 a 5 této vyhlášky se nevztahují na vybrané druhy šelem a lidoopů, jak je uvedeno v § 14a odst. 4 „*zákona na ochranu zvířat proti týrání*“.⁴⁰

Pro účely této vyhlášky se chovným prostorem rozumí jakýkoli prostor, v němž jsou chována zvířata, která potřebují zvláštní péči, včetně bytů. Vnitřní chovný prostor je prostor, který je konstrukčně určen pro chov těchto zvířat a nachází se uvnitř budovy; u jedovatých hadů nebo krokodýlů se za vnitřní chovný prostor považují především chovné nádrže, jako jsou terária, akvaterária, paludária, flexária nebo regálové systémy. Venkovní chovný prostor je naopak prostor určený pro chov zvířat vyžadujících zvláštní péči, který je ohraničený a umístěný mimo budovu; za venkovní chovný prostor se považují především venkovní výběhy a venkovní chovné nádrže. Regálový systém

³⁹ ČESKO. Vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu - znění od 1. 4. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-114>>.

⁴⁰ ČESKO. § 1 vyhlášky č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči - znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-451/zneni-20250101#p1>>.

je systém používaný pro chov hadů, kde jsou chovné nádrže umístěny ve stojanech ve formě zásuvek nad sebou.⁴¹

Chovatel zvířat, která vyžadují zvláštní péči, je povinen zajistit, aby zvířata měla volnost pohybu, která odpovídá jejich přirozeným potřebám a která nevede k zbytečnému utrpení. Dále musí zajistit oddělené umístění pro zvířata, která:

- trpí trvalou nesnášenlivostí nebo jsou vystavena trvalému agresivnímu chování jiných zvířat,
- jsou ve stádiu říje, březosti, porodu nebo jiné biologické aktivity, pokud jejich stav vyžaduje samostatné umístění,
- jsou nemocná, podezřelá z nákazy, nakažená nebo mají poranění, které vyžaduje oddělené umístění.

Chovatel je rovněž povinen provádět prohlídky zvířat, chovných prostor a vybavení minimálně jednou denně a okamžitě odstranit jakékoliv závady, které by mohly ohrozit zdraví a život zvířat. Pro tyto účely musí mít k dispozici stabilní nebo mobilní osvětlení. Kromě toho musí zajistit krmení a napájení zvířat v souladu s jejich fyziologickými potřebami podle druhu.⁴²

⁴¹ ČESKO. § 2 vyhlášky č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči - znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-451/zneni-20250101#p2>>.

⁴² ČESKO. § 4 vyhlášky č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči - znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-451/zneni-20250101#p4>>.

8 Právní úprava ochrany zvířat v sousedních státech České republiky

8.1 Právní rámec ochrany zvířat v Polsku

První závazný právní akt o ochraně zvířat v Polsku byl vydán v roce 1928 jakožto nařízení prezidenta. Nařízení bylo sice rozsáhlé, ale nahlíželo na všechna zvířata domácí i volně žijící, včetně ptactva i obojživelníků. Týrání bylo považováno za přestupek, při využití zvláště závažné krutosti ale mohlo být kvalifikováno jako trestný čin. K aktualizaci Polské právní úpravy došlo v roce 1997, jednou z nejvýraznějších změn lze uvádět nemožnost majiteli usmrtit zvíře, které spadá do jeho vlastnictví. Další novelizace, která nabyla účinnosti v roce 2012 obsahovala zvýšení sazeb u trestů odnětí svobody, zvíře nesmí být nemůže být drženo na vodítku více než 12 hodin. Dále je u psů zakázáno kupírování uší nebo řezání ocasů z estetického hlediska.

8.2 Právní rámec ochrany zvířat v Německu

Aktuálně platná právní úprava ochrany zvířat vychází z normy, která byla poprvé přijata v roce 1972, a která v sobě nese vliv právního rámce, jenž vznikl v době nacistického Německa, konkrétně z právní úpravy přijaté v roce 1933. Tato historická norma, i když byla později nahrazena a modifikována, měla zásadní vliv na formování evropského právního přístupu k ochraně zvířat a položila základy pro legislativní vývoj v oblasti welfare zvířat.⁴³ Právní úprava se rovněž zaměřuje na problematiku rituálních porážek a zpracování masa v souladu s náboženskými předpisy. Speciální pravidla jsou stanovena i pro usmrcování zvířat v souvislosti s vědeckými pokusy, přičemž se vztahují především na psy, kočky a opice. Usmrcování těchto zvířat je dovoleno pouze osobám s odpovídající kvalifikací a odborným zázemím. Pokud jde o ustanovení týkající se například tupírování uší, zákon tuto praxi zakazuje. Nicméně je možné, že se v praxi setkáme s určitými formálními výjimkami, které umožňují stanovení odchylek od těchto nařízení. Další výjimky se vztahují na ustanovení týkající se pokusů na zvířatech, přičemž každá taková výjimka je pečlivě posuzována, aby bylo zajištěno, že je skutečně nezbytná pro pokračování vědeckého výzkumu. Přísný zákaz pokusů

⁴³ Tierschutzgesetz - Wichtige Fragen & Antworten. Online. Deutscher Tierschutzbund [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.tierschutzbund.de/tiere-themen/tiernotfaelle/tierschutzgesetz>>.

na zvířatech platí v oblasti vývoje tabákových výrobků, pracích a čisticích prostředků, a dokonce i kosmetických přípravků s ohledem na přísnou legislativu přijatou státy Evropské unie. V oblasti trestní odpovědnosti může být pachateli uložen trest odnětí svobody až na dobu tří let, nebo alternativně může být uložena finanční sankce. Tresty jsou kategorizovány podle závažnosti činu a rozděleny na trestné činy spáchané úmyslně a z nedbalosti.

8.3 Právní rámec ochrany zvířat v Rakousku

Nejkomplexnější právní úprava týkající se ochrany zvířat je považována za rakouskou, společně s norskou a švýcarskou. Jejich vývoj začal již v 19. století, podobně jako v dalších civilizovaných zemích. V roce 1933 byl v Rakousku přijat německý zákon o ochraně zvířat, který byl po druhé světové válce zrušen, a pravomoc v oblasti ochrany zvířat byla přenesena na jednotlivé spolkové země. V roce 2004 byl přijat nový zákon o ochraně zvířat (**Tierschutzgesetz, Bundesgesetzblatt I No. 118/2004**).

Rakouská právní úprava vychází z etického pohledu na zvířata, která jsou považována za spolubytesti (Mitgeschöpf), jejichž hodnota není závislá na jejich užitečnosti pro člověka. Podle ustanovení § 285 rakouského občanského zákoníku zvířata nejsou věcmi a mohou být s nimi nakládáno pouze v souladu se zákonem.

Rakouský zákon o ochraně zvířat v překladu „*Tierschutzgesetz*“ v §§ 5 a 6 stanoví, že je zakázáno týrání a usmrcování všech druhů zvířat, přičemž ostatní ustanovení se vztahují pouze na obratlovce a dvě skupiny bezobratlých (hlavonožce a desetinožce). Ustanovení § 5 je obdobné české právní úpravě. Porušení těchto pravidel může vést k pokutám, přičemž trestní postih je upraven v § 222 rakouského trestního zákoníku.

Podle § 6 rakouského zákona o ochraně zvířat („*Tierschutzgesetz*“) je zakázáno usmrcování zvířat bez přiměřeného důvodu, přičemž tento zákaz zahrnuje i bezobratlé, což představuje vyšší úroveň ochrany než v České republice. Další ustanovení rakouského zákona o ochraně zvířat („*Tierschutzgesetz*“) v § 13 požaduje, aby zvířata byla chována způsobem, který odpovídá všem jejich potřebám. Zvíře nesmí být chováno,

pokud jeho genotyp nebo fenotyp neumožňuje chov v souladu s vědeckými poznatky bez negativního dopadu na jeho zdraví.

Zákon z roku 2004 obsahuje mechanismy pro vymáhání právní ochrany zvířat, jako jsou pokuty, tresty odnětí svobody, zákaz chovu a odebrání zvířat. Vytváří také orgány jako veřejného ochránce práv zvířat pro každý stát a Radu pro ochranu zvířat, která je odpovědná za vydávání pokynů pro provádění zákonných opatření. Porušení ustanovení o ochraně zvířat je považováno za správní delikt a může být sankcionováno pokutou. Pokud někdo opakovaně poruší pravidla, může mu být zakázáno chovat zvířata.

Zavedení funkce veřejného ochránce zvířat v roce 2004 považují za velmi pokrokový krok. Tento ombudsman vystupuje jako strana ve správních řízeních a může zasahovat do řízení o chovu zvířat v zoologických zahradách nebo cirkusech, včetně řízení o správních deliktech. Funkce ombudsmana zahrnuje právo účastnit se jednání, nahlížet do spisů a podávat podněty k příslušným orgánům.

Dalším pozitivním krokem je zodpovědnost obchodních společností za dobré životní podmínky zvířat a podpora alternativních metod pro pokusy na zvířatech. Zákon z roku 2012 o pokusech na zvířatech se zaměřuje na omezení používání zvířat při pokusech a podporu alternativních metod, které snižují stres a utrpení. Zákon zakazuje experimenty na lidoopích a experimenty, u nichž existují alternativy nebo není očekáváno nové vědecké zjištění.⁴⁴

8.4 Právní rámec ochrany zvířat ve Slovenské republice

Slovenská právní úprava ochrany zvířat proti týrání neobsahuje samostatný zákon, který by se výslovně zabýval podmínkami chovu zvířat, jak je tomu běžné v mnoha zemích západní a střední Evropy. Místo toho je tato problematika zakotvena v zákoně č. 39/2007 Z. z., o veterinární péči, který je doplněn řadou prováděcích předpisů. Tento zákon se soustředí především na veterinární požadavky pro zvířata, jejich produkty, fáze vývoje, pravidla pro dovoz a přepravu, kontrolu nemocí zvířat, veterinární inspekce apod. V rámci tohoto zákona se ochrana zvířat proti týrání řeší v § 22, který definuje týrání a uvádí výčet nežádoucího chování, jež je považováno za týrání. Tento seznam obsahuje 17 bodů (a) až (q)), přičemž ochrana se vztahuje pouze na obratlovce

⁴⁴ FIALKOVÁ, B. Trestněprávní ochrana zvířat v České republice. Plzeň, 2022. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, Katedra trestního práva. Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.

podle § 22 odst. 6 tohoto zákona. Výčet jednání považovaných za týrání je v podstatě obdobný jako v českém zákoně o ochraně zvířat proti týrání. Pokud dojde k týrání některým ze specifikovaných způsobů, může být pachatel potrestán přestupkem nebo jiným správním deliktem, což je v souladu s českou právní úpravou.

V porovnání s českou právní úpravou se slovenská právní úprava jeví jako méně podrobná, neboť v České republice existuje samostatný „*zákon na ochranu zvířat proti týrání*“ a také „*veterinární zákon*“. Další výtky slovenské úpravy spočívá v tom, že zvířata jsou i nadále považována za věci, což neodpovídá přístupu většiny západních evropských zemí, které uznávají zvířata jako vnímající bytosti, schopné prožívat bolest a utrpení. Tento rozdíl je důsledkem toho, že ve slovenské právní úpravě není implementován čl. 13 SFEU, který zvířatům přiznává status vnímajících bytostí.

Trestní ochrana zvířat na Slovensku je zakotvena v trestním zákoníku, zákon č. 300/2005 Z. z., konkrétně v hlavě šesté, oddílu druhém, který se zaměřuje na trestné činy proti životnímu prostředí. Týrání zvířat je definováno v § 305a, kde se stanoví tresty odnětí svobody na šest měsíců až tři roky. Vyšší trestní sazby jsou stanoveny, pokud je týráno více zvířat nebo jde o veřejné nebo zvláště závažné jednání. Trestný čin zanedbání péče o zvíře je upraven v § 305b a stanoví tresty až na dva roky, přičemž vyšší trest je stanoven, pokud je čin spáchán na více zvířatech nebo na veřejnosti. V § 305c je pak upraven trestný čin organizování zvířecích zápasů, za což může být uložen trest odnětí svobody až na dva roky, v případě závažnějších okolností až na pět let.

Slovenský právní řád rovněž zahrnuje trestný čin organizování zvířecích zápasů, který český „*trestní zákoník*“ nezná. Novela českého „*trestního zákoníku*“ zavedla nový trestný čin týkající se chovu zvířat v nevhodných podmínkách, který slovenský právní řád neřeší. Celkově je tedy trestní právní úprava ochrany zvířat v České republice širší a podrobnější.⁴⁵

⁴⁵ FIALKOVÁ, B. Trestněprávní ochrana zvířat v České republice. Plzeň, 2022. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, Katedra trestního práva. Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.

9 Velkochovy hospodářských zvířat

Od konce 2. světové války v Evropských státech narůstá průměrná spotřeba živočišných produktů na obyvatele, jedná se převážně o maso a mléčné výrobky. Velkochovy, které produkují obrovské množství živočišných produktů byly dříve zakládány na základě stejných principů jako jiné výrobní provozovny. Takovýto způsob produkce masa a mléka způsobil, že chovatelé za vidinou finančního obohacení přestali dbát na ochranu duševní a fyzické pohody hospodářských zvířat. Problém, který je patrný na první pohled, spočívá v chovu zvířat v omezených prostorách, kde nemají možnost vykonávat přirozený pohyb. Tento nedostatek prostoru negativně ovlivňuje jejich psychickou pohodu, což může vést k zvýšené agresivitě a násilnému chování mezi jednotlivci. V takových podmínkách se také rychleji šíří nemoci, které mohou být nebezpečné i pro člověka. Podle dat z roku 2020 představuje klecový chov slepic více než polovinu všech velkochovů v České republice. Jako další problém lze uvést oddělování mláďat od jejich rodičů, oddělování probíhá během několika hodin nebo maximálně dnů po porodu, tyto situace bývají pro matku i mládě velmi stresující, mládě ztrácí svou přirozenou oporu pro následující vývoj. Jednou z běžných praxí ve velkochovech bývá také provádění chirurgických zákroků na zvířatech, například pilování zobáků, zkracování rohů nebo řezání zubů.

Velkochovy mají dopady i na další aspekty životního prostředí, nadbytečná tvorba plynů a znečišťování vody nebo vysoká produkce odpadů.

10 Postavení zvířat v cirkusovém prostředí

V České republice je zakázáno využívat zvířata k cirkusovým vystoupením, ale ve světě to stále zůstává rozšířenou problematikou, například v Rusku. Cirkusová vystoupení svou povahou především popírají přirozené chování divokých zvířat, například při drezúrních vystoupeních.

10.1 Pět klíčových aspektů spojených s využíváním zvířat v cirkusech

Povaha cirkusového prostředí, která zahrnuje častý pohyb, každodenní manipulaci s lidmi a vynucování nepřirozeného chování, představuje pro zvířata výrazný stresový faktor. Tato problematika je předmětem výzkumu mnoha odborníků z oblasti biologie, etologie a psychologie. Experti se shodují na pěti hlavních aspektech, které jsou klíčovými faktory negativně ovlivňujícími pohodu zvířat v cirkusech, a to omezený prostor, odloučení od matek, nedostatečné sociální interakce, časté cestování a náročná drezura spojená s vystupováním.

Podmínky, v nichž jsou zvířata v cirkusech chována, jsou zvláště kruté. Cirkusová zvířata tráví přibližně 9 % dne drezurou, zatímco zbytek času jsou omezena na velmi malý prostor. Zvířata jsou často držena v přívěsech, malých klecích nebo připoutána na krátkém řetězu či laně, což je činí neschopnými vykonávat přirozené chování. Izolace a omezený pohyb vedou k psychickému utrpení, což se projevuje stereotypním chováním, jako je opakované chození v kruhu, kývání hlavou nebo neustálé přecházení. Tento problém je nejvíce patrný u velkých šelem, jako jsou lvi, tygři a sloni.

Zvířata v cirkusech jsou neustále převážena z místa na místo v malých a tmavých přívěsech. Tento způsob dopravy, který zahrnuje opakované přesuny, hluk a omezený prostor, prokazatelně zvyšuje hladinu stresových hormonů u zvířat. Dlouhé vzdálenosti, které cirkusy často absolvují v jakémkoli počasí, zhoršují jejich psychické i fyzické zdraví. Nedostatek klimatizace ve vozech navíc zvyšuje riziko přehřátí, což může vést až k úmrtí, jak se stalo například v případě lachtana v jednom nejmenovaném českém cirkusu.

Mláďata narozená v cirkusech jsou brzy po narození oddělena od svých matek a jsou záměrně navykána na lidskou manipulaci, přičemž se předpokládá, že to usnadní jejich trénink. Tento zásah do přirozeného vztahu mezi matkou a potomkem

vede k psychickým traumatům, která mohou mít dlouhodobé následky, jako jsou zvýšená citlivost, agresivita a predispozice k psychickým problémům u zvířat i v jejich dospělosti.

V cirkusovém prostředí jsou zvířata často izolována od ostatních, což narušuje jejich přirozené sociální potřeby. Stádová zvířata, jako jsou sloni, jsou nucena žít osamoceně, zatímco samotářští tygři jsou drženi ve skupinách. Tento nedostatek respektování přirozených sociálních struktur negativně ovlivňuje jejich chování, a může mít i negativní důsledky pro jejich reprodukci.

Zvířata v cirkusech podstupují náročný výcvik, který je zaměřen na vynucení poslušnosti a splnění lidských požadavků. Cvičení, které zahrnuje těžké fyzické a psychické zátěže, zvířata degraduje na nástroje pro zábavu, a vedou k vážným poruchám chování. Trénink, který zahrnuje strach, zoufalství a bolest, může zvířatům způsobit vážná zranění. Cirkusovní sloni například trpí na kloubní problémy a otoky způsobené opakovaným vystavováním nepřirozeným pozicím. Navíc, fyzické tresty, jako je bití nebo bičování, jsou často součástí výcviku. Představení samotná představují další stresový faktor, kdy jsou zvířata vystavena hlučnému prostředí, silnému osvětlení a veřejnosti, což má za následek další psychické i fyzické utrpení.⁴⁶

⁴⁶ NESVOBODA, L. O zneužívání zvířat lidmi. [Velká Ves]: Lukáš Vincour, 2020. 256 s. ISBN 978-80-270-7844-8. s. 97–99.

11 Legislativa týkající se kožešinových farem

V roce 2019 byl přijat zákaz provozování kožešinových farem. V sousedních zemích však stále existují a každoročně na nich zahyne přibližně 95 milionů zvířat. Zvířata chovaná na kožešinových farmách, která jsou následně zabíjena, jsou především lišky a norkové. Kožešiny se využívají především v módním průmyslu. Zvířata jsou často uvězněna v malých, stísněných klecích, kde nemají dostatek prostoru k pohybu. Nejčastěji jsou vystavena drsným venkovním podmínkám, což je považováno za způsob, jak získat kvalitnější kožešinu. Tato praxe je však velmi stresující a bolestivá pro zvířata, která se nemohou přirozeně pohybovat ani vykonávat své základní instinkty. Odchyt divokých zvířat se často provádí velmi nehumánním způsobem. Lišky jsou například chyceny tak, že jim pracovník zařízení přiloží velké kovové kleště kolem krku a současně je uchopí za ocas. Tento způsob je pro zvířata nejen bolestivý, ale i traumatizující.

Rozmnožování zvířat na kožešinových farmách probíhá tak, že pracovník umístí samici a samce do společné klece, kde mezi sebou často bojují o dominantní postavení. Tento způsob páření se rozhodně nedá považovat za přirozený. Lišky obecné i lišky polární jsou usmrcovány elektrickým proudem za použití dvou elektrod, které pracovník umístí do úst a do konečníku zvířete. Elektrické výboje mají napětí přibližně 110 voltů⁴⁷.

⁴⁷ NESVOBODA, L. O zneužívání zvířat lidmi. [Velká Ves]: Lukáš Vincour, 2020. 256 s. ISBN 978-80-270-7844-8. s. 97–99.

12 Vědecké pokusy a testování na zvířatech

Podmínky pro provádění pokusů na zvířatech na území České republiky jsou vymezeny vnitrostátní právní úpravou, která reflektuje závazky vyplývající z práva Evropské unie. Směrnice zavádí zásady tzv. 3R – replacement, reduction, refinement, tedy nahrazování zvířat alternativními metodami, snižování jejich počtů a zmírňování utrpení. Cílem právní regulace je minimalizovat negativní dopady vědeckého výzkumu na život a pohodu zvířat, a zároveň zajistit, aby k pokusům docházelo pouze tehdy, pokud neexistuje vědecky uznatelná alternativa.

Na území České republiky je evidováno celkem 85 zařízení oprávněných k provádění pokusů na zvířatech. Nejčastěji používanými laboratorními druhy jsou myši a potkani, přičemž pokusy jsou prováděny také na jiných savcích, včetně psů, koček, prasat či některých druhů primátů. Využívání lidoopů – jako jsou šimpanzi, gorily či orangutani – je mimořádně omezené a povolováno výhradně v případech, kdy je to nezbytné pro vývoj léčiv zaměřených na léčbu závažných lidských onemocnění, například neurodegenerativních chorob nebo onkologických onemocnění.

Zvířata určená k vědeckému výzkumu jsou obvykle chována přímo ve výzkumných zařízeních, přičemž většinu svého života tráví v laboratorních klecích bez přístupu k přirozenému prostředí. Manipulace s nimi probíhá zpravidla výhradně za účelem experimentálních zákroků. Tento způsob chovu vyvolává opakovaně odbornou i společenskou debatu o etické přijatelnosti takového zacházení a o nutnosti dalšího rozvoje a podpory alternativních metod výzkumu.

Ačkoli se v některých oblastech daří počty pokusných zvířat snižovat, jejich využívání zůstává nadále standardní praxí, zejména v oblasti biomedicínského a farmaceutického výzkumu.

V roce 2013 bylo pro výzkumné pokusy použito celkem 244 000 zvířat.⁴⁸

⁴⁸ MÜLLEROVÁ, H., ČERNÝ, D., DOLEŽAL, A. Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Právo - etika - společnost. Praha: Academia, 2016. 800 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

13 Množírny psů a koček – právní a etické aspekty

13.1 Legální množírny psů a koček a jejich vliv na ochranu zvířat

Podmínky pro množení koček a psů upravuje vyhláška č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování, ve znění pozdějších předpisů. Tato vyhláška se zaměřuje na podmínky, které musí chovatelé splnit při rozmnožování psů nebo koček. Stanovuje například minimální velikost prostor, ve kterých jsou zvířata chována, dále se vztahuje na sdružení fyzických a právnických osob, které se zabývají chovem zvířat v rámci své podnikatelské činnosti, stejně jako na další osoby, které chovají psy a kočky za účelem dosažení zisku, vztahuje se na chovatele, kteří chovají psy nebo kočky za účelem rozmnožování. Konkrétně se jedná o následující případy:

Pes, který je chován za účelem rozmnožování, zahrnuje:

- březí nebo kojící fenu,
- fenu, která není březí nebo kojící,
- samce psa,
- štěně, které je chováno společně s matkou nebo fenou nahrazující jeho matku.

Kočka, která je chována za účelem rozmnožování, zahrnuje:

- březí nebo kojící kočku,
- kočku, která není březí nebo kojící,
- kocoura,
- kotě, které je chováno společně s matkou nebo kočkou nahrazující jeho matku.⁴⁹

Výběh musí být vymezen plotem, stěnou nebo jiným vhodným ohrazením, které zajišťuje bezpečný prostor pro zvíře. Tento prostor slouží k jeho pohybu na čerstvém vzduchu a musí být uzavřený tak, aby nedošlo k úniku zvířete. Kotec je definován jako vnitřní nebo venkovní prostor určený pro trvalý pobyt psa nebo kočky, přičemž je nepřenositelný. Tento prostor může mít podobu voliér nebo jiných zařízení pro dlouhodobé ubytování zvířat. Na druhé straně klec je vnitřní ohrazený prostor nebo konstrukce určená pro dočasný pobyt psa či kočky, zpravidla na kratší časové

⁴⁹ ČESKO. § 1 vyhlášky č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování - znění od 1. 11. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 20. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-384/zneni-20211101#p1>>.

období. Požadavek na minimální velikost prostor se zaměřuje na dostupný prostor, ve kterém se zvíře může volně pohybovat. Je nezbytné, aby tento prostor nebyl překážkami nebo vybavením, které by omezovaly pohyb a snižovaly jeho využitelnost. Nicméně předměty, které zvíře běžně používá, například bouda nebo místa k odpočinku, se za překážky považovat nebudou. Chovatel má povinnost zajistit takové prostory, které umožňují péči o zvířata a jejich monitorování.⁵⁰ Prostory musí být navrženy tak, aby se snadno čistily, a zároveň musí být pravidelně větrány, aby byl zajištěn přívod čerstvého vzduchu a udržována požadovaná vlhkost, dále musí být uzpůsobeny tak, aby zvíře bez komplikací mohlo udržet svou tělesnou teplotu v rovnováze.

13.2 Nelegální množírny psů a koček a jejich vliv na ochranu zvířat

Česká republika patří mezi několik zemí, z nichž se vyváží značná část štěňat z nelegálních množíren. Tyto množírny, podobně jako legální chovy psů a koček, jsou zřízeny za účelem dosažení zisku. Na rozdíl od legálních chovů však podmínky, v nichž jsou zvířata chována, často zcela neodpovídají požadavkům stanoveným vyhláškou o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování. To má vážné důsledky nejen pro jejich zdraví, ale i pro jejich celkovou pohodu, neboť zvířata žijí v neadekvátních podmínkách, které ohrožují jejich fyzický a psychický stav.

Nelegální množírny psů se vyznačují nevhodnými chovatelskými podmínkami, které často zahrnují ubytování psů v prostorách o minimálních rozměrech, bez dostatečného prostoru pro pohyb. Psi jsou často drženi v klecích nebo malých boxech, kde nemají možnost se volně pohybovat, což může mít dlouhodobé negativní dopady na jejich zdraví a psychiku. V těchto zařízeních je rovněž zanedbávána hygiena, což vede k šíření infekcí, a nejsou dodržovány odpovídající standardy péče o zdraví zvířat, jako je pravidelná veterinární kontrola a očkování. Výsledkem je zhoršený zdravotní stav zvířat, která mohou trpět různými nemocemi a poruchami, od kožních problémů až po závažná infekční onemocnění.

Pokud jsou psi odebráni z těchto nelegálních množíren, bývá to pro ně často velmi stresující a mohou mít závažné zdravotní problémy způsobené tím, že byli chováni bez jakékoli kontroly a regulace. V mnoha případech jsou psi nechávaní množít

⁵⁰ ČESKO. Vyhláška č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování - znění od 1. 11. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-384>>.

se mezi sebou bez ohledu na genetickou kompatibilitu, což vede k dědičným nemocem a zdravotním problémům u štěňat. Genetické vady, jako jsou problémy s klouby, zrakem nebo srdcem, jsou časté u štěňat, která pocházejí z příbuzenského křížení nebo od psů s nevyhovujícím zdravotním stavem.⁵¹ Tyto vady mohou způsobit dlouhodobé zdravotní problémy, které nejen snižují kvalitu života zvířat, ale mohou být také finančně náročné na léčbu.

Dohromady s nelegálními množírny se pojí i neetické praktiky při prodeji štěňat, které se často dějí prostřednictvím internetových inzerátů nebo na sociálních sítích, jako jsou Facebook a Instagram. Chovatelé těchto psů většinou nejsou zapsáni v oficiálních registrech chovatelů, což znamená, že jejich činnost není podložena žádnou regulací. Často se setkáváme s tím, že inzeráty obsahují falešné fotografie a opakující se telefonní čísla, což naznačuje, že jde o nelegální obchod s psími mláďaty. Cena za štěňata se pohybuje v průměru kolem 10 000 – 12 000 Kč, přičemž častěji jsou množena malá plemena, jako jsou čivavy, maltézští psi nebo jiná malá plemena, která mají vyšší poptávku na trhu.

Dle statistik bývají těmito nelegálními chovateli nejčastěji ženy ve středním nebo starším věku, které se živí touto činností bez ohledu na etické a právní normy. Na veterinárních prohlídkách, které nový majitel psa podstoupí, se často zjistí, že pes pochází právě z takovéto množírny, což může být pro majitele zklamání a finančně náročné. Prodejci těchto psů navíc často neodvádějí daně ze svých výnosů, čímž se vyhýbají povinnostem vůči státu a zůstávají mimo kontrolu daňových orgánů. Psi, kteří pocházejí z těchto množíren, bývají vystrašení, mají strach z kontaktu s lidmi a vykazují známky stresu, což může ovlivnit jejich schopnost se přizpůsobit novému prostředí a majiteli.

Dalším závažným problémem je padělání očkovacích průkazů, které chovatelé často používají k zajištění prodeje štěňat. Tito nelegální chovatelé manipulují s údaji o vakcinaci, a často vydávají falešné očkovací průkazy za originální dokumenty. K tomu se mohou připojit veterinární lékaři, kteří svým podpisem potvrzují, že štěně bylo očkováno, a tím se stávají spolupachateli tohoto trestného činu. Veterinář, který je povinen chránit zdraví zvířat a podle zákona hlásit podezření na týrání

⁵¹ DUNOVÁ, A. O čem sní holčičky z množíren. [Havířov]: [Zdraví pro zvířata z.s.], 2016. ISBN 978-80-270-0816-2.

nebo nelegální množírny, se tímto způsobem podílí na nelegální činnosti a získává finanční podíl z prodeje těchto psů. Státní veterinární správa má sice pravomoc kontrolovat chovatele, ale bohužel nemá dostatečné kapacity pro efektivní dohled pouze na základě inzerátů a podnětů od občanů.

Zisk z této nelegální činnosti může dosahovat až stovek milionů korun, což je pro chovatele silnou motivací pokračovat v této činnosti. Tresty pro osoby zapojené do této problematiky mohou být velmi vysoké, včetně možnosti odnětí svobody až na deset let, což by mělo sloužit jako výstraha pro všechny, kteří se podílejí na provozování nelegálních množíren. Tento problém nejen ohrožuje zdraví a pohodu zvířat, ale i celkově podkopává etiku chovu a prodeje psů, což by mělo být důrazně potíráno a trestáno.⁵²

13.3 Zvířata vyžadující zvláštní péči a jejich odebrání

Zvířata vyžadující zvláštní péči představují specifickou podskupinu zvířat chovaných v zájmovém chovu. Na jejich držení se proto vztahují jak obecné zásady platné pro chov zvířat v zájmovém chovu, tak i specifická pravidla upravující podmínky chovu jednotlivých druhů. Jak již samotné označení napovídá, jedná se o druhy, které vzhledem ke svým biologickým a etologickým charakteristikám vyžadují zvláštní režim péče, zahrnující specifické požadavky na manipulaci, podmínky ustájení, výživu, napájení a v některých případech i veterinární ošetřování.

Zákonná regulace chovu těchto zvířat reflektuje zvýšený důraz na zajištění odpovídající úrovně péče, a to nejen z hlediska ochrany jejich welfare, ale rovněž s ohledem na bezpečnost a ochranu veřejnosti. Speciální chovatelské požadavky jsou v tomto kontextu určeny nejen k ochraně samotných zvířat, ale také k minimalizaci možných rizik souvisejících s jejich potenciálním únikem či negativním dopadem na okolní prostředí.⁵³

⁵² HROCHOVÁ, K. Továrna na psí prachy. In: *Česká televize* [online], 10. 12. 2024 [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.ceskatelevize.cz/porady/14807999283-tovarna-na-psi-prachy/>>.

⁵³ KŘEČEK, S., HROMÍŘOVÁ, A., KAŠPÁRKOVÁ, H., POLÁČKOVÁ, M., PŮČEK, P., et al. Ochrana zvířat. Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci se společností Wolters Kluwer ČR, 2023. 193 s. ISBN 978-80-7631-084-1.

14 Empirická část

14.1 Přípravná část průzkumného šetření

V empirické části „práce“ byla využita kvalitativně vymezená průzkumná metoda tzv. polostrukturovaných řízených rozhovorů, které byly vedeny s oslovenou kohortou respondentů, tj. odborníků aktivně se podílejícími na ochraně zvířat v různých profesních oblastech. Cílem této metody bylo získat hlubší a komplexní pohled na aktuální situaci v oblasti ochrany zvířat, identifikovat hlavní výzvy a problémy v praxi a navrhnout možná řešení.

1. **Přípravná fáze průzkumného empirického šetření** – Před zahájením samotných rozhovorů bylo nutné provést několik přípravných kroků, aby bylo zajištěno, že šetření bude metodologicky správné a přinese relevantní výsledky:
2. **Stanovení výzkumných cílů průzkumných otázek** – Bylo definováno, že hlavním cílem je identifikace klíčových problémů v ochraně zvířat, jejich právního rámce a návrh možných řešení.
3. **Výběr průzkumné metody** – Na základě povahy zkoumaného problému byla zvolena kvalitativní metoda polostrukturovaných rozhovorů, která umožňuje hlubší vhled do problematiky a získání různorodých odborných názorů.
4. **Identifikace a výběr oslovených respondentů** – Byla určena cílená kohorta respondentů, tj. odborníků, kteří se profesně zabývají ochranou zvířat. Výběr probíhal na základě odbornosti, zkušeností a relevance pro stanovené empirické šetření.
5. **Příprava průzkumných otázek** – Byly formulovány polostrukturované otázky tak, aby umožnily otevřené odpovědi, přičemž byly zaměřeny na hlavní aspekty ochrany zvířat, právní rámec a možnosti zlepšení legislativy.
6. **Logistika řízených rozhovorů** – Byla určena forma realizace rozhovorů (osobně, telefonicky nebo online), časový harmonogram a podmínky anonymity respondentů.

7. **Realizace řízených rozhovorů** – Pro realizaci řízených rozhovorů byla oslovena cílová kohorta respondentů, kteří se profesně zabývají ochranou zvířat. Konkrétně se jednalo o:

- veterinární lékaře působící v okrese Příbram, zastupující odlišné formy veterinární praxe – konkrétně lékaře s vlastní soukromou ordinací, lékaře poskytujícího terénní péči přímo u chovatelů zvířat a lékaře zaměstnaného na veterinární klinice,
- advokáty specializující se na právo ochrany zvířat, kteří působí v Praze (z AK, která poskytuje právní služby včetně zastupování klientů, obhajoby v trestních věcech, právního poradenství a zpracování právních rozborů),
- zástupce veřejné správy působící v Praze, včetně pracovníků místní státní správy a ústředních orgánů státní správy,
- zástupce neziskových organizací a projektů zaměřených na ochranu zvířat, které se dlouhodobě věnují praktické pomoci a advokátní činnosti v této oblasti z Prahy a z Plzně.

Výběr oslovených respondentů byl záměrný, vycházel z jejich odbornosti, zkušeností a specifického zaměření v oblasti ochrany zvířat. Řízené rozhovory probíhaly za podmínky zajištění anonymity respondentů.

Celkem bylo osloveno 30 odborníků, avšak na výzvu k účasti v rozhovorech odpovědělo pouze 7 respondentů. Přestože počet respondentů byl nižší, než bylo původně plánováno, získané odpovědi poskytly cenné a detailní informace klíčové pro výzkum.

Cíle empirického průzkumného šetření

Cílem empirického průzkumného šetření bylo:

- získat detailnější porozumění problematice ochrany zvířat v České republice,
- identifikovat hlavní výzvy, kterým čelí odborníci i legislativa,
- analyzovat klíčové problémy, jako jsou množírny psů a koček nebo odebrání exotických zvířat ze zájmových chovů,

- zhodnotit aktuální právní rámec a navrhnout legislativní změny vedoucí k efektivnější ochraně zvířat.

Řízené rozhovory probíhaly v období od ledna 2025 do března 2025. Každý řízený rozhovor byl dílem veden na základě deseti předem připravených polostrukturovaných otázek, které umožnily respondentům sdělit nejen své odborné názory, ale i osobní zkušenosti a doporučení.

Struktura dílčích průzkumných otázek empirického šetření:

Konkrétní otázky zahrnovaly následující tematické okruhy:

1. Jaké jsou nejčastější problémy v oblasti ochrany zvířat, se kterými se ve své praxi setkáváte?
2. Jak hodnotíte současnou právní úpravu ochrany zvířat v České republice? Jaké vnímáte její silné a slabé stránky?
3. Které legislativní změny považujete za nezbytné pro zlepšení ochrany zvířat?
4. Jaké překážky brání efektivnímu vymáhání právních předpisů na ochranu zvířat?
5. Jaké opatření by mohlo pomoci řešit problematiku množírén psů a koček?
6. Jak hodnotíte úroveň povědomí veřejnosti o ochraně zvířat a jejich právech? Co by ji mohlo zlepšit?
7. Máte zkušenosti s nelegálním obchodem se zvířaty? Jak je tento problém řešen a jaké nástroje by mohly být efektivnější?
8. Jaké mechanismy by mohly přispět k lepší regulaci a kontrole podmínek chovu zvířat?
9. Jak hodnotíte spolupráci mezi jednotlivými institucemi zapojenými do ochrany zvířat (veterinární správa, policie, soudy, neziskové organizace)?
10. Jaké faktory podle vás nejvíce ovlivňují účinnost opatření na ochranu zvířat?

Tyto otázky průzkumného šetření poskytly osloveným respondentům mimo jiné prostor k podrobnému vyjádření a umožnily tak identifikovat konkrétní legislativní

a praktické změny „*de lege ferenda*“, které by mohly přispět ke zlepšení ochrany zvířat v České republice.

14.2 Dílčí závěry a zobecnění výsledků empirického šetření mezi veterinárními lékaři z okresu Příbram

Současný stav právní ochrany zvířat je mezi respondenty z okresu Příbram hodnocen rozdílně. Někteří veterinární lékaři považují účinnou legislativu za dostatečnou, avšak s určitými rezervami, zatímco jiní ji vnímají jako slabou, obtížně vymahatelnou a neefektivní. Převládá názor, že sankce za týrání zvířat jsou příliš mírné a neodrazují pachatele od protiprávního jednání. Mezi nejčastější formy týrání zvířat patří zanedbání péče a nevhodné chovatelské podmínky, které zahrnují nedostatek prostoru, nevyhovující výživu a absenci socializace. Dalším významným problémem jsou množírny, jež jsou často označovány za zásadní společenský problém. Někteří respondenti také upozorňují na fyzické týrání a kruté zacházení se zvířaty, zejména ve venkovských oblastech, kde je běžnou praxí například přivazování psů na řetězy.

Spolupráce s orgány činnými v trestním řízení je komplikovaná především kvůli zdlouhavosti řízení a nejasné odpovědnosti jednotlivých institucí. Místně a věcně příslušné orgány Policie České republiky v konkrétních případech nemohou zasáhnout bez souhlasu krajské veterinární správy, což vede ke zpožděním v řešení případů. Chybí také jednoznačná legislativní opora, která by umožnila rychlejší a efektivnější zásahy. V rámci návrhů na zlepšení legislativy se respondenti shodují na nutnosti zrychlení soudních procesů, zavedení přísnějších trestů a lepší vymahatelnosti práva. Častým návrhem je také zavedení doživotního zákazu chovu pro pachatele týrání zvířat a zlepšení evidence psů prostřednictvím sjednocení registrů. Role veterinárních lékařů v ochraně zvířat je vnímána jako klíčová, zejména v oblasti prevence a osvěty. Veterináři by měli aktivně působit na veřejnost a přispívat k ochraně zvířat rychlým odhalováním případů týrání. Stát by měl zajistit koordinovanější a efektivnější procesy rozhodování, které by umožnily rychlé řešení případů týrání zvířat.

Co se týče trestů za týrání zvířat, panuje mezi respondenty obecná shoda na tom, že jsou příliš mírné. Podmíněné tresty jsou často označovány za neúčinné, a proto je navrhováno zavedení vyšších finančních pokut a doživotních zákazů chovu pro pachatele.

Mezi praktické problémy spojené s léčbou týraných zvířat patří nedostatek finančních prostředků na péči o odebraná zvířata. Útulky, které se o tato zvířata starají,

často nemají dostatek kapacit a financí na jejich léčbu, přičemž stát neposkytuje dostatečnou finanční podporu na jejich záchranu a péči.

V oblasti vzdělávání veterinářů v právních aspektech ochrany zvířat již veterinární fakulty nabízejí specializované předměty. Nicméně je zde prostor pro rozšíření vzdělávacích programů, například prostřednictvím webinářů a seminářů zaměřených na konkrétní právní případy z praxe.

Srovnání rozdílů mezi respondenty ukazuje, že veterinární lékaři z okresu Příbram vnímají současný právní stav jako nedostatečný a nevymahatelný. Podobně se liší i pohledy na nejčastější formy týrání – zatímco někteří veterináři upozorňují především na zanedbání péče a podvýživu, jiní zdůrazňují problém množíren a nevhodných podmínek chovu. Spolupráce s policií je z pohledu veterinářů zdlouhavá, neefektivní a často spojená s neochotou rozhodovat. Pokud jde o možnosti zlepšení, veterináři navrhují přísnější tresty a rychlejší soudní řízení.

Průzkumné empirické šetření ukazuje, že hlavní problémy právní ochrany zvířat spočívají v neefektivním právním systému, který je charakterizován zdlouhavým řízením, neochotou úřadů rozhodovat a nízkou vymahatelností práva. Další významnou překážkou je příliš mírné trestání pachatelů týrání zvířat, které nefunguje jako dostatečný odstrašující prostředek. K problémům přispívá i roztržitá evidence zvířat, která komplikuje kontrolu chovu, a nedostatek financí na péči o odebraná zvířata, což vede k přetížení útulků.

Doporučená opatření zahrnují zprísnění trestních sankcí za týrání zvířat dle § 302 „*trestního zákoníku*“, včetně zvýšení horní hranice trestu odnětí svobody a častějšího ukládání nepodmíněných trestů. Dále se navrhuje zavedení vyšších pokut a doživotních zákazů chovu jako sankčních opatření podle „*zákona na ochranu zvířat proti týrání*“. Další klíčovou oblastí je zrychlení soudních procesů prostřednictvím změn v zákoně č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů, například zavedením zkráceného řízení u případů týrání zvířat. Současně se doporučuje vytvoření efektivnějších rozhodovacích mechanismů v rámci správního řízení dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**správní řád**“). Zavedení centrálního registru psů by umožnilo snadnější identifikaci nezodpovědných majitelů a efektivnější kontrolu chovu. Tato úprava by mohla být zakotvena ve „*veterinárním zákoně*“.

Dále je nutné posílit financování útulků a péče o odebraná zvířata, což by vyžadovalo úpravy v zákoně č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších zákonů, nebo zavedení cílených dotačních programů. Vzdělávání veterinářů v oblasti práva a jejich lepší spolupráce s úřady by měly být systematicky podporovány prostřednictvím změn v zákoně o veterinární péči.

Celkově průzkumné šetření potvrzuje, že právní ochrana zvířat v České republice čelí významným výzvám, přičemž klíčovými oblastmi ke zlepšení jsou vymahatelnost práva, přísnost trestů, rychlost rozhodování a financování péče o týraná zvířata. Implementace doporučených opatření by mohla vést ke zlepšení současného stavu a posílení ochrany zvířat na legislativní i praktické úrovni.

14.3 Dílčí závěry a zobecnění výsledků empirického šetření mezi advokáty a zástupci veřejné správy působící v Praze, včetně pracovníků místní státní správy a ústředních orgánů státní správy

Současný stav právní ochrany zvířat je z pohledu advokátů a zástupců veřejné správy působící v Praze, včetně pracovníků místní státní správy a ústředních orgánů státní správy hodnocen jako postupně se vyvíjející, ale nadále nedostatečně efektivní. I když legislativa v průběhu let zpřísnila podmínky ochrany zvířat, praxe ukazuje, že právní normy lze aplikovat až v okamžiku, kdy je jednání natolik společensky škodlivé, že má nezvratné dopady na zdraví nebo život zvířete. Průzkumné šetření mezi advokáty a úředníky státní správy ukázalo, že se případy týrání zvířat zřídka dostávají před soud, a pokud ano, málokdy končí nepodmíněným trestem.

Vyšetřování a stíhání případů týrání zvířat v českém trestním právu čelí několika překážkám. Nedostatečná evidence zvířat, včetně absence povinného čipování, komplikuje dohledání jejich majitelů. Mnoho případů týrání není nikdy nahlášeno, neboť společnost tématu nepřikládá dostatečnou důležitost. Další bariérou je postoj policie a veterinární správy, kde dochází ke zpoždění vyšetřování a bagatelizaci případů. Průzkumné šetření ukázalo, že advokáti a zástupci veřejné správy působící v Praze, včetně pracovníků místní státní správy a ústředních orgánů státní správy poukazují na časté nejasnosti v kompetencích mezi institucemi a nemožnost vstupu kontrolních orgánů do soukromých obydlí, což často umožní pachatelům zahladit důkazy.

Vymahatelnost práva v oblasti ochrany zvířat je další vážný problém. Kontroly bývají předem ohlášeny, což pachatelům poskytuje dostatek času k odstranění důkazů. V případě množiren je často nemožné provést kontrolu, pokud jsou závady skryty v soukromých obydlích, do nichž kontrolní orgány nemají přístup. Někteří advokáti také upozorňují na skutečnost, že někteří veterináři spolupracují s množiteli a podezřelé případy nenahlašují. Průzkumné šetření ukázalo, že tato problematika není ojedinělá a vytváří vážné mezery v aplikaci práva.

Rozdíl mezi správněprávní a trestněprávní odpovědností je více než jen otázkou efektivity. Zákon (např. § 302 „*trestního zákoníku*“) často umožňuje, aby se případy týrání zvířat řešily pouze přestupkem, pokud jejich společenská škodlivost nenaplnuje skutkovou podstatu trestného činu. Je neoddiskutovatelným faktem, že uložení správního

trestu může disponovat tzv. „odstrašujícím“ účinkem, například při udělení zákazu chovu, který může být často pro pachatele (chovatele zájmového chovu) i likvidační.

Diskuse o zpřísnění právní úpravy ochrany zvířat se zaměřuje na několik klíčových změn. Mezi navrhované opatření patří zpřísnění trestů za násilí na zvířatech podle § 302 „*trestního zákoníku*“, stanovení přísnějších postihů pro množitele (např. úprava § 22 „*zákona na ochranu zvířat proti týrání*“) a odstranění právních mezer, které umožňují obcházení legislativy. Společenský tlak na vyšší tresty se v posledních letech zvyšuje, což se odráží i ve větší ochotě soudů udělovat nepodmíněné tresty.

Roli advokátů v ochraně zvířat lze spatřovat v podávání trestních oznámení, spolupráci se správními orgány a v přípravě legislativních návrhů na zlepšení právní ochrany zvířat. Kromě toho mohou poskytovat poradenství organizacím na ochranu zvířat a přispívat k prevenci týrání zvířat.

Celkově se ukazuje, že současný systém ochrany zvířat v České republice vyžaduje další zpřísnění a větší vymahatelnost práva. Klíčovými oblastmi ke zlepšení jsou přísnější tresty, například v § 302 „*trestního zákoníku*“ a § 16 „*zákona na ochranu zvířat proti týrání*“, který se zaměřuje na ochranu zvířat před týráním, zanedbáváním a nehumánními podmínkami. Kromě toho je potřeba urychlit procesy rozhodování, například prostřednictvím zjednodušení administrativních procedur podle § 30 „*správního řádu*“. Další důležitou oblastí je lepší kontrola chovu zvířat, což by mohlo být podpořeno například novelizací § 14 „*zákona na ochranu zvířat proti týrání*“, která by usnadnila přístup kontrolních orgánů k neohlášeným kontrolám. Konečně je nutné zvýšit financování organizací, které se starají o týraná zvířata, což by bylo možné prostřednictvím zajištění dotací. Průzkumné empirické šetření mimo jiné potvrzuje, že na základě zjištěných skutečností lze navrhnout několik opatření ke zefektivnění právní úpravy ochrany zvířat v České republice. Předně je vhodné zpřísnit sankce za trestný čin týrání zvířat dle § 302 „*trestního zákoníku*“, včetně širšího využívání nepodmíněných trestů, jelikož dosavadní praxe postrádá dostatečný preventivní účinek. Dále je nutné posílit možnosti rychlého zásahu v případech podezření na týrání, zejména umožněním vstupu do soukromých prostor, což současné znění § 13 „*zákona na ochranu zvířat proti týrání*“ dostatečně neumožňuje.

Za účelné se považuje i zřízení specializovaných policejních složek zaměřených na environmentální kriminalitu a posílení spolupráce mezi policií, veterinárními orgány,

veřejnou správou a neziskovým sektorem, přičemž je třeba jasně vymezit jejich kompetence.

Důležitá je rovněž větší finanční podpora zařízení pro odebraná zvířata a zavedení centralizovaného registru zvířat, který by zefektivnil kontrolu chovatelů a omezil nelegální množírny. Nezbytnou součástí systémového zlepšení je také odborné vzdělávání pracovníků činných v trestním řízení v oblasti právní ochrany zvířat.

14.4 Dílčí závěry a zobecnění výsledků empirického šetření mezi neziskovými organizacemi zaměřenými na ochranu zvířat, se sídlem v Praze a v Plzni

Celkově se ukazuje, že současný systém ochrany zvířat v České republice vyžaduje další zpřísnění a větší vymahatelnost práva, neboť současná legislativa a její aplikace v praxi neodpovídají závažnosti problému. Klíčovými oblastmi ke zlepšení jsou zejména přísnější tresty, efektivnější správní řízení, lepší kontrola chovu zvířat a posílení financování organizací, které se zabývají ochranou týraných zvířat.

Jednou z nejzásadnějších změn by mělo být zpřísnění sankcí za týrání zvířat, zejména prostřednictvím úpravy § 302 „*trestního zákoníku*“, který postihuje týrání zvířat. Stávající tresty, které často končí pouze podmíněným trestem či finanční pokutou, nejsou dostatečně odrazující. Navrhované změny by mohly zahrnovat zpřísnění trestních sazeb, zavedení minimálních trestů u závažných případů nebo možnost udělování nepodmíněných trestů ve větším rozsahu. Důležitou roli hraje i § 4 „*zákonu na ochranu zvířat proti týrání*“, který definuje samotné týrání zvířat, přičemž některé jeho části by mohly být zpřesněny tak, aby odrážely nové poznatky v oblasti ochrany zvířat a eliminovaly možnosti obcházení zákona.

Dalším problémem je nízká vymahatelnost práva, která je spojena s nejednotným postupem kontrolních orgánů a při správních řízeních, § 24 a § 25 „*zákonu na ochranu zvířat proti týrání*“ upravují kontrolní činnost a dohled nad dodržováním zákona, nicméně současná právní úprava často naráží na problém nejasného vymezení pravomocí jednotlivých institucí. Právní úprava by proto měla přesněji stanovit postupy při podezření na týrání zvířat, zajistit větší pravomoci kontrolním orgánům a umožnit efektivnější spolupráci mezi Policií České republiky, veterinární správou a dalšími relevantními institucemi.

Dalším důležitým opatřením je zpřísnění podmínek pro chov zvířat a boj proti nelegálním množírnam. § 13 „*zákonu na ochranu zvířat proti týrání*“ stanoví základní podmínky chovu zvířat, avšak současná praxe ukazuje, že mnohé nelegální chovy zůstávají dlouho neodhaleny, protože kontrolní orgány mají omezený přístup do soukromých objektů. Řešením by mohlo být zavedení povinné registrace všech chovných zařízení a zjednodušení postupů umožňujících neohlášené kontroly, zejména v případech podezření na nelegální činnost.

Neméně důležitým aspektem je také finanční podpora organizací, které se zabývají péčí o týraná a opuštěná zvířata. Stávající legislativa umožňuje krajům a obcím poskytovat dotace na veřejně prospěšné účely, což zahrnuje i oblast ochrany zvířat. § 7 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o krajích**“), umožňuje krajům poskytovat finanční podporu neziskovým organizacím, avšak v praxi se ukazuje, že tyto prostředky často nestačí na pokrytí nákladů spojených s péčí o zvířata odebraná z nevhodných podmínek. Z tohoto důvodu by bylo žádoucí stanovit závazná pravidla pro přidělování finanční pomoci a zvýšit rozpočet určený na ochranu zvířat.

Průzkumné šetření potvrzuje, že pokud by došlo k legislativním změnám v těchto klíčových oblastech – tedy zpřísnění trestních sankcí, efektivnější kontrole chovných zařízení, zrychlení správního řízení a navýšení finanční podpory – mohla by se ochrana zvířat v České republice výrazně zlepšit. Výsledkem by byl nejen přísnější dohled nad dodržováním právních předpisů, ale také lepší prevence týrání zvířat a vyšší společenská odpovědnost v oblasti jejich ochrany.

14.5 Komparace závěrů průzkumného empirického šetření

Na základě dílem samostatně provedených empirických průzkumných šetření, mimo jiné uvozujících odlišnou profesionální „opticitu“ oslovené kohorty respondentů, tj. praktikujících veterinárních lékařů z okresu Příbram, advokátů a zástupců veřejné správy působící v Praze, včetně pracovníků místní státní správy a ústředních orgánů státní správy a neziskových organizací, zabývajících se ochranou zvířat z Prahy a z Plzně – lze konstatovat, že subjektivní vnímání „de lege lata“ účinné zvláštní právní úpravy jako nástroje ochrany zvířat se v některých aspektech shoduje, zatímco v jiných se značně liší.

Společné závěry

Všech 7 respondentů se shoduje na tom, že současná „de lege lata“ legislativa v oblasti ochrany zvířat není dostatečně účinná a její vymahatelnost je nízká.

Převládá názor, že:

- Tresty za týrání zvířat jsou příliš mírné a neplní svou odstrašující funkci. Současná právní úprava v § 302 „trestního zákoníku“ stanoví tresty za týrání zvířat, avšak v praxi jsou často ukládány pouze podmíněné tresty či mírné finanční sankce.
- Soudní řízení jsou zdlouhavá a často nevedou k odpovídajícím trestům, přičemž prodlevy ve vyšetřování mohou vést k zániku důkazů.
- Chybí efektivní kontrolní mechanismy, což umožňuje pokračování nelegálních praktik, jako jsou množírny. § 13 „zákonu na ochranu zvířat proti týrání“ sice stanoví základní pravidla pro chov zvířat, ale současná legislativa neumožňuje dostatečně účinnou kontrolu nelegálních chovů, zejména těch, které jsou ukryty v soukromých objektech.
- Spolupráce mezi orgány činnými v trestním řízení je nedostatečná a často dochází k prodlevám při zásazích. § 24 a § 25 „zákonu na ochranu zvířat proti týrání“ upravují kompetence veterinární správy a dalších dozorových orgánů, avšak absence jasně definované spolupráce mezi policií, veterinární správou a dalšími institucemi způsobuje, že efektivita vyšetřování je nízká.
- Financování ochrany zvířat je nedostatečné, což negativně ovlivňuje možnosti péče o odebraná týraná zvířata. Dotace pro organizace pečující o odebraná zvířata

se odvíjejí od rozpočtu krajů a obcí, přičemž § 7 „*zákona o krajích*“ umožňuje poskytování finanční podpory, avšak v praxi není zajištěna dostatečná alokace prostředků na tuto oblast.

- Prevence týrání zvířat je slabá a vzdělávání odborné i laické veřejnosti v této oblasti by mělo být posíleno. Vzdělávací aktivity v oblasti ochrany zvířat nejsou systematicky podporovány, což by mohlo být upraveno například povinností chovatelů absolvovat odborná školení.

Ačkoliv shoda panuje v základních problémech, jednotliví respondenti mají odlišné přístupy k řešení:

Veterinární lékaři z okresu Příbram:

- Považují současný právní rámec za relativně funkční, avšak s výraznými rezervami v oblasti jeho praktického uplatňování.
- Klíčový důraz kladou na zlepšení spolupráce mezi státními institucemi, zejména mezi policií a krajskou veterinární správou. § 25 „*zákona na ochranu zvířat proti týrání*“ by mohl být doplněn o konkrétnější mechanismy spolupráce mezi těmito orgány.
- Preferují zvýšení kontrolních pravomocí a důraz na osvětu a prevenci. Současná legislativa neumožňuje neohlášené kontroly v soukromých objektech, což ztěžuje dohled nad nelegálními množírny.

Advokáti a zástupci veřejné správy působící v Praze, včetně pracovníků místní státní správy a ústředních orgánů státní správy

- Hlavním problémem je pro ně slabá vymahatelnost práva a nedostatek nástrojů k efektivnímu postihu pachatelů týrání zvířat. Současná legislativa umožňuje správní tresty, avšak ty často nejsou dostatečně odrazující.
- Upozorňují na právní mezery, které umožňují pachatelům unikat postihu. Například § 302 „*trestního zákoníku*“ stanoví trestní odpovědnost pouze za týrání zvířat způsobené zvlášť krutým způsobem nebo s následkem smrti, což znamená, že méně závažné, ale opakované případy mohou být kvalifikovány pouze jako přestupek.

- Kritizují nejasné kompetence mezi institucemi a nemožnost provádět důkladné kontroly v soukromých objektech. Úprava § 13 „*zákona na ochranu zvierat proti týraní*“ by mohla umožnit kontrolním orgánům přístup do těchto prostor v případě důvodného podezření na týraní zvířat.
- Navrhují přísnější právní sankce, například možnost nepodmíněných trestů za zvláště brutální případy týraní. Změna § 302 „*trestního zákoníku*“ by mohla spočívat v zavedení minimálních trestních sazeb.

Neziskové organizace zaměřené na ochranu zvířat, se sídlem v Praze a v Plzni:

- Zaměřují se především na systémovou změnu a důslednější vymáhání stávajících zákonů. Poukazují na to, že i při stávající legislativě by mohlo být právo uplatňováno důsledněji.
- Kritizují nečinnost některých institucí a pomalé reakce na podněty občanů. Podle § 42 „*správního řádu*“ mají úřady povinnost rozhodovat v přiměřené lhůtě, avšak v praxi dochází k průtahům, které umožňují pachatelům zahladit důkazy.
- Podporují rozšíření povinností chovatelů, včetně důsledné evidence a přísnějších podmínek pro chov zvířat. V současnosti § 4a „*zákona na ochranu zvierat proti týraní*“ stanoví povinnost označování psů čipem, avšak podobná regulace u jiných druhů zvířat chybí.
- Zdůrazňují význam veřejného tlaku a osvětových kampaní jako nástroje ke zlepšení situace. Poukazují na úspěchy kampaní zaměřených na změny legislativy v jiných zemích, což by mohlo být inspirací i pro Českou republiku.

Celkově lze konstatovat, že i když jednotlivé skupiny respondentů kladou důraz na různé aspekty problému, shodují se na nutnosti zpřísnění trestních sankcí, posílení kontrolních mechanismů a efektivnější spolupráce mezi institucemi. Legislativní změny v těchto oblastech by mohly významně přispět ke zlepšení ochrany zvířat a vyšší vymahatelnosti práva.

14.6 „*De lege ferenda*“ návrhy možných legislativních změn – dílčí a zevšeobecňující výstupy empirického průzkumného šetření

S ohledem na výše uvedené závěry lze formulovat několik doporučení, která by mohla přispět k účinnějšímu právnímu rámci ochrany zvířat:

- Zavedení vyšších a přísnějších trestů za týrání zvířat, včetně možnosti nepodmíněných trestů pro závažné případy. § 302 „*trestního zákoníku*“ stanoví sankce za týrání zvířat, avšak v praxi jsou ukládány často mírné tresty, což neplní dostatečně preventivní ani represivní funkci.
- Zlepšení legislativní opory pro rychlejší zásahy orgánů činných v trestním řízení, zejména pro umožnění vstupu do soukromých prostor při podezření na týrání zvířat. Současná úprava § 13 „*zákona na ochranu zvířat proti týrání*“ neumožňuje dostatečně efektivní zásahy v případech podezření na týrání zvířat v uzavřených prostorech.
- Vytvoření specializovaných jednotek v rámci policie, které by se věnovaly environmentální kriminalitě, včetně ochrany zvířat. Podobné jednotky fungují v některých zahraničních zemích a umožňují efektivnější vyšetřování trestné činnosti související se zvířaty.
- Zefektivnění spolupráce mezi státní správou, policií, veterinárními institucemi a neziskovými organizacemi, včetně jasnějšího vymezení kompetencí jednotlivých subjektů. § 25 „*zákona na ochranu zvířat proti týrání*“ sice upravuje spolupráci mezi orgány ochrany zvířat, avšak v praxi často dochází k prodávám a nejasnostem v odpovědnosti jednotlivých subjektů.
- Zvýšení financování útulků a zařízení pečujících o odebraná zvířata, aby byla zajištěna adekvátní péče. § 7 „*zákona o krajích*“, umožňuje poskytování finanční podpory, avšak v současnosti nejsou prostředky dostatečné na pokrytí potřeb všech zařízení.
- Zavedení centralizovaného registru zvířat, který by umožnil lepší kontrolu chovatelů a snížil prostor pro nelegální množírny. V současnosti je povinné čipování stanoveno pouze pro psy podle § 4a „*zákona na ochranu zvířat proti týrání*“, což neumožňuje efektivní sledování jiných druhů zvířat.

- Posílení osvěty a vzdělávání v oblasti právní ochrany zvířat, zejména pro odborníky a orgány činné v trestním řízení. Vzdělávání o právní ochraně zvířat by mohlo být součástí odborné přípravy policistů a dalších relevantních subjektů.
- Různé pohledy na problematiku a shodné závěry.

Průzkumné šetření ukázalo, že respondenti, kteří se na něm podíleli (advokáti a zástupci veřejné správy působící v Praze, včetně pracovníků místní státní správy a ústředních orgánů státní správy, veterinární lékaři z okresu Příbram, neziskové organizace z Prahy a Plzně), si uvědomují problémy spojené s právní ochranou zvířat, avšak přistupují k nim z různých úhlů pohledu.

Ačkoliv se postoje jednotlivých skupin v některých aspektech liší, existuje shoda na nutnosti přísnějších trestů, lepší spolupráce mezi institucemi a důslednější kontroly chovu zvířat. Realizace výše uvedených doporučení by mohla vést k efektivnější ochraně zvířat v České republice a zlepšení současné situace na legislativní i praktické úrovni.

Závěr

Obsahové vyznění „práce“ se zaměřuje na analýzu správněprávních a trestněprávních aspektů ochrany zvířat v rámci české legislativy a mezinárodních právních předpisů. Prostřednictvím teoreticko-analytického přístupu byla zhodnocena platná právní úprava, její efektivita a možné legislativní mezery. „Práce“ si kladla za cíl nejen popsat současný stav, ale také identifikovat oblasti, kde existuje prostor pro zlepšení. V teoretické části byla podrobena analýze platná právní úprava v českém právním řádu, včetně klíčových právních norem, jako jsou „zákon na ochranu zvířat proti týrání“, „trestní zákoník“ a „veterinární zákon“. Důraz byl kladen na rozbor legislativy, její uplatňování v praxi a možná slabá místa, která mohou bránit efektivní ochraně zvířat. Empirická část „práce“ se soustředila na detekci možných „*de lege ferenda*“ změn pro možné legislativní úpravy, a to na základě uskutečněného a následně vyhodnocovaného kvalitativního průzkumného empirického šetření, kde za pomoci řízených rozhovorů s odborníky a analýzy stávajících trendů v ochraně zvířat. Naznačené výstupy výše uvedeného empirického šetření mimo jiné poukazují na rozdíly mezi teoretickou rovinou právní úpravy a její praktickou aplikací. Například problematika množiren psů a koček, nedostatečná regulace cirkusových vystoupení se zvířaty v jiných částech světa a důležitost welfare hospodářských zvířat ukazují, že existuje stále velký prostor pro zlepšení. Na základě výše uvedeného byly identifikovány určité „*de lege ferenda*“ návrhy, které by mohly přispět ke zvýšení efektivity právní úpravy. Mezi tyto návrhy patří například zpřesnění a zpřísnění sankcí za týrání zvířat ve smyslu § 302 a § 302a „trestního zákoníku“. Lze uvažovat o navýšení horní hranice trestu odnětí svobody u kvalifikovaných skutkových podstat, přesnějším vymezení pojmů jako je „zvlášť trýznivý způsob“ a případném doplnění o nové formy jednání, které reflektují vývoj moderní společnosti (např. zveřejňování násilí na zvířatech prostřednictvím digitálních platforem). Dále se jako vhodné jeví legislativní úpravy směřující ke zlepšení životních podmínek hospodářských zvířat, posílení regulace a dohledu nad chovatelskými zařízeními typu množiren a podpora systematické osvěty zaměřené na širokou veřejnost.

V rámci preventivních opatření by bylo žádoucí rozvíjet edukační programy, mediální kampaně a podporovat spolupráci mezi veřejnou správou, odborníky a neziskovým sektorem.

Na základě kombinace teoretických a empirických poznatků lze konstatovat, že právní ochrana zvířat v České republice představuje oblast s významným normativním základem, jehož účinnost je však závislá na kvalitní implementaci, jednotné aplikaci a důsledné kontrole.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BROOMAN, S., LEGGE, D. *The Law Relating to Animals*. Londýn: Cavendish, 1997. s. 46. RADFORD, M. *Animal Welfare Law in Britain: Regulation and Responsibility*. Oxford: Oxford University Press, 2001. s. 62–63. In: MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. 490 s. ISBN 978-80-200-2317-9.
2. ČERNÝ, D., DOLEŽAL, A., DOLEŽAL, T., HŘÍBEK, T. *Práva zvířat: filozoficko-právní perspektiva: výzkumný program Efektivní veřejné politiky a současná společnost. Strategie AV21. Špičkový výzkum ve veřejném zájmu*. Praha: Středisko společných činností AV ČR, v.v.i., pro kancelář Akademie věd ČR, 2016. 50 s. ISBN 978-80-270-3110-8.
3. DUNOVÁ, A. *O čem sní holčičky z množiren*. [Havířov]: [Zdraví pro zvířata z.s.], 2016. 77 s. ISBN 978-80-270-0816-2.
4. HAVLÍN, J. *Domácí chov zvířat*. 2. vyd. Živočišná výroba. Praha: SZN, 1984. 404 s.
5. *Jak značit exempláře CITES?* Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2011. 34 s. ISBN 978-80-87457-24-5.
6. JENSEN, P. *Zvířata nejsou bez citu: co víme o zvířecích emocích*. Praha: Portál, 2022. 167 s. ISBN 978-80-262-1881-4.
7. KUBÍKOVÁ, G. *Dobré životní podmínky hospodářských zvířat v právu Evropské unie. Právní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2024. 213 s. ISBN 978-80-7676-978-6.
8. KŘEČEK, S., HROMÍŘOVÁ, A., KAŠPÁRKOVÁ, H., POLÁČKOVÁ, M., PŮČEK, P., et al. *Ochrana zvířat. Sborník stanovisek veřejného ochránce práv*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci se společností Wolters Kluwer ČR, 2023. 193 s. ISBN 978-80-7631-084-1.
9. MÜLLEROVÁ, H. *Zvířata a paragrafy. Věda kolem nás. Pro všední den*. Praha: Vydalo Středisko společných činností AV ČR, v.v.i. pro Ústav státu a práva AV ČR, 2015. 19 s. ISBN 978-80-87439-99-9.
10. MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. 490 s. ISBN 978-80-200-2317-9.

11. MÜLLEROVÁ, H., ČERNÝ, D., DOLEŽAL, A. Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Právo – etika – společnost. Praha: Academia, 2016. 800 s. ISBN 978-80-200-2601-9.
12. NESVOBODA, L. O zneužívání zvířat lidmi. [Velká Ves]: Lukáš Vincour, 2020. 256 s. ISBN 978-80-270-7844-8.
13. PUNČOCHÁŘ, P., BOHUSLAV, L., BRABLCOVÁ, H., CUMMINS, D., DOUSEK, J., et al. Pes mezi paragrafy. Praha: HBT, 2024. 296 s. ISBN 978-80-87109-76-2.
14. SPURNÁ, J., DOUSEK, J. Zájmové chovy a ochrana zvířat. Kapesní příručky. Praha: LexisNexis CZ, 2004. 94 s. ISBN 80-86199-88-6.
15. STEJSKAL, V., LESKOVJAN, M., eds. Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010. 118 s. ISBN 978-80-87146-33-0.

Elektronické zdroje

1. DVOŘÁKOVÁ, Lucie. Přestupky a trestné činy na úseku ochrany zvířat proti týrání. Online. Policie ČR. 2022 [cit. 2025-03-28]. Dostupné z WWW: <<https://policie.gov.cz/clanek/prestupky-a-trestne-ciny-na-useku-ochrany-zvirat-proti-tyrani.aspx>>.
2. FILIPČÍK, R. Welfare zvířat. In: *Chov zvířat* [online]. [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.chovzvirat.cz/clanek/675-welfare-zvirat/#:~:text=Hlavn%C3%AD%20z%C3%A1sady%2C%20jak%20zajistit%20zv%C3%AD%C5%99at%C5%AFm%20%C5%BEivot%20v%20podm%C3%ADnk%C3%A1ch,chov%C3%A1n%C3%AD%205%20svoboda%20od%20stresu%2C%20strachu%20a%20%C3%BAzkosti>>.
3. HROCHOVÁ, K. Továrna na psí prachy. In: *Česká televize* [online], 10. 12. 2024 [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.ceskatelevize.cz/porady/14807999283-tovarna-na-psi-prachy/>>.
4. KOUBOVÁ, K. Snížíme utrpení zvířat, když je budeme rituálně zabíjet u nás, tvrdí poslanec. Ochránci nesouhlasí. In: *Český rozhlas* [online], 2025 [cit. 2025-03-11]. Dostupné z WWW: <<https://plus.rozhlas.cz/snizime-utrpeni-zvirat-kdyz-je-budeme-ritualne-zabijet-u-nas-tvrdi-poslanec-9429212>>.

5. Pravidla EU na ochranu zvířat během přepravy. Online. EUR-Lex. 2011, 2023 [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=oj:JOL_2005_003_R_0001_01>.
6. Prezident Pavel podepsal zákon umožňující rituální porážky zvířat pro obchod. In: *Aktuálně.cz* [online], 2025 [cit. 2025-03-11]. Dostupné z WWW: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/prezident-pavel-podepsal-zakon-umoznujici-ritualni-porazky-z/r~21adee16fdd311efa065ac1f6b220ee8/>>.
7. Prezident Petr Pavel podepsal novelu veterinárního zákona, součástí je také rozšíření rituálních porážek. In: *Deník N* [online], 2025 [cit. 2025-03-11]. Dostupné z WWW: <<https://denikn.cz/minuta/1676203/#:~:text=Prezident%20Petr%20Pavel%20dnes%20podepsal%20des%C3%ADtku%20z%C3%A1kon%C5%AF%2C%20mez%C5%BEnost%20prov%C3%A1d%C4%9Bt%20ritu%C3%A1ln%C3%AD%20por%C3%A1%C5%BEky%2C%20konkr%C3%A9tn%C4%9B%20halal%C3%20provozovatelem%20jatek>>.
8. Princip 3R. In: *Zvířata ve vědě*. [online], [cit. 2025-03-31]. Dostupné z WWW: <https://www.zviratavevede.cz/portfolio/princip-3r/>>.
9. ŠEDIVÁ, M. Kráva, medvěd i krokodýl: Posvátná zvířata různých kultur a náboženství. In: *Epocha plus* [online], 2023 [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://epochaplus.cz/krava-medved-i-krokodyl-posvatna-zvirata-ruznych-kultur-a-nabozenstvi/>>.
10. Tierschutzgesetz - Wichtige Fragen & Antworten. In: *Deutscher Tierschutzbund* [online]. [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.tierschutzbund.de/tiere-themen/tiernotfaelle/tierschutzgesetz>>.
11. Všeobecná deklarace práv zvířat. In: *Fascinate animals* [online], 2025 [cit. 2025-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://cs.fascinatesanimals.com/curiosities/1>>.
12. Za týrání zvířat hrozí trest až šest let odnětí svobody! In: *AZ legal, advokátní kancelář, s.r.o.* [online], 2025 [cit. 2025-05-06]. Dostupné z WWW: < Za týrání zvířat hrozí trest až šest let odnětí svobody! | AZ LEGAL>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Část 1 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) - znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 20. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166/zneni-20240101#cast1>>.
2. ČESKO. Část 2 Hlava 8 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 20. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20250211#cast2-hlava8>>.
3. ČESKO. Sdělení č. 20/2000 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě – znění od 20. 2. 1971. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 20. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2000-20>>.
4. ČESKO. Sdělení č. 200/1998 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Protokolu týkajícího se sanitárních a fyto-sanitárních opatření a opatření na ochranu zvířat ve vztahu k obchodu k Evropské dohodě zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé – znění od 20. 8. 1998. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 20. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-200>>.
5. ČESKO. Sdělení č. 21/2000 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely – znění od 10. 9. 1978. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 20. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2000-21>>.
6. ČESKO. Vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu – znění od 1. 4. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-114>>.
7. ČESKO. Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat – znění od 1. 9. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-208/zneni-20210901#f2538393>>.

8. ČESKO. Vyhláška č. 213/2022 Sb., o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu – znění od 1. 8. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-213>>.
9. ČESKO. Vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání – znění od 1. 3. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-22>>.
10. ČESKO. Vyhláška č. 291/2021 Sb., vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů – znění od 1. 9. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-291>>.
11. ČESKO. Vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat – znění od 15. 7. 2006. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-346>>.
12. ČESKO. Vyhláška č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování – znění od 1. 11. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-384>>.
13. ČESKO. Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě – znění od 30. 1. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-4>>.
14. ČESKO. Vyhláška č. 419/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat – znění od 15. 4. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-419>>.
15. ČESKO. Vyhláška č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-451>>.

16. ČESKO. Vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování – znění od 9. 12. 2019. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-418>>.
17. ČESKO. Vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat – znění od 15. 7. 2006. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-346>>.
18. ČESKO. § 1 vyhlášky č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-451/zneni-20250101#p1>>.
19. ČESKO. § 2 vyhlášky č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-451/zneni-20250101#p2>>.
20. ČESKO. § 3 vyhlášky č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu – znění od 1. 4. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-114/zneni-20130401#p3>>.
21. ČESKO. § 3 zákona č. 246/1992 Sb., České národní rady na ochranu zvířat proti týrání – znění od 1. 10. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 28. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246/zneni-20221001#p3>>.
22. ČESKO. § 4 vyhlášky č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-451/zneni-20250101#p4>>.
23. ČESKO. § 302 zákona č. 40/2009 Sb., zákon trestní zákoník – znění od 11. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20250211#p302>>.

24. ČESKO. § 494 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník – znění od 15. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 20. 3. 2025]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89/zneni-20250215#p494-1>>.
25. Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování. Online. EUR-Lex. Dostupné z WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32009R1099>

Ostatní zdroje

FIALKOVÁ, B. Trestněprávní ochrana zvířat v České republice. Plzeň, 2022. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, Katedra trestního práva. Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M

Seznam zkratek

AK – advokátní kancelář

VL – veterinární lékař

AÚSS – advokáti a úředníci státní správy

NNO – nestátní neziskové organizace

Seznam příloh

Příloha č. 1: Otázky pro veterinární lékaře – VL 1

Příloha č. 2: Otázky pro advokáty a úředníky státní správy – AÚSS 1

Příloha č. 3: Otázky pro advokáty a úředníky státní správy – AÚSS 2

Příloha č. 4: Otázky pro veterinární lékaře – VL 2

Příloha č. 5: Otázky pro veterinární lékaře – VL 3

Příloha č. 6: Otázky pro pracovníky neziskových organizací zabývajících se ochranou zvířat – NNO 1

Příloha č. 7: Otázky pro pracovníky neziskových organizací zabývajících se ochranou zvířat – NNO 2

Přílohy

Příloha č. 1: Otázky pro veterinární lékaře – VL 1

1. Jak hodnotíte současný stav právní ochrany zvířat v České republice, zejména pokud jde o prevenci týrání zvířat?

„Současný stav je nastaven podle mě správně, zákon v oblasti ochrany zvířat je dostatečný.“

2. Jaké jsou nejčastější formy týrání zvířat, které se s vámi dostávají v rámci vaší praxe, a jaké právní kroky jsou nejúčinnější pro ochranu zvířat v těchto případech?

„Nejčastější formou týrání z mé praxe je nevhodné chovatelské podmínky, nevhodná péče o zvíře, nedostatečný prostor pro chov, nedostatečná socializace zvířat. Nejúčinnější právní kroky jsou odebrání zvířete.“

3. Setkáváte se často s případy, kdy je třeba poskytnout odborné veterinární stanovisko k případům týrání zvířat? Jaký je význam veterinární expertízy v právních řízeních týkajících se ochrany zvířat?

„Není to časté, ale občas PČR chce vyjádření k případu týrání, Veterinární expertíza je vždy klíčová pro posouzení případu.“

4. Jaké problémy vnímáte při spolupráci s orgány činnými v trestním řízení (police, státní zastupitelství) při vyšetřování případů týrání zvířat? Co by se mělo zlepšit?

„Obrovská zdlouhavost řízení, nikdo nechce rozhodnout a úřady si přehazují případ z jednoho na druhý. Jen pro ilustraci v současné době se starám o 20 odebraných psů od jednoho majitele (dalších 30 je v jiných útulcích) a celý případ se řeší od 10/2023 !!! a ještě státní orgány – PČR, MZ odbor životního prostředí, vet. správa nebyli schopni k této věci udělat finální rozhodnutí.“

5. Mění se vaše praxe a zkušenosti s právními předpisy ochrany zvířat v průběhu času? Jaké legislativní změny by podle vás přispěly k lepší ochraně zvířat?

„Lepší vymahatelnost, rychlost v soudních řízeních – i třeba ve zkráceném procesu (jako na fotbale) a hlavně ukládání adekvátních trestů. Podmíněné tresty i finanční tresty jsou mírné, zákaz chovu zvířat doživotně (jakýchkoliv).“

6. Jaký je váš názor na současné tresty za týrání zvířat? Považujete je za dostatečné, nebo by měly být přísnější?

„Viz. Odpověď 5.“

7. Jaké konkrétní případy týrání zvířat ve vaší praxi považujete za nejtěžší, a jaké právní kroky by měly následovat v těchto případech?

„Množirny, to je asi v současné době velký problém, s kterým se dělá jen minimum. Občas, aby se neřeklo, tak se nějaký případ zmedializuje.“

„Viz odpověď 4.“

8. Jaká je role veterinářů v prevenci týrání zvířat, a co by podle vás měl udělat stát pro lepší podporu veterinární komunity v této oblasti?

„Role vet by měla být vždy osvětová, stát by měl být koordinátorem případu (KVS) a zabezpečit rychlé rozhodování o celé situaci. Zvíře není auto, které můžu dát na parkoviště a počkat až se bude někomu chtít o něm rozhodovat. To počká. Zvíře je živý organismus, tam nic nepočká. Asi bych viděl zkrácení všech úkonů na minimum, rozhodování v co nejkratším čase, tak jako např. při rozhodování o odebraných dětech.“

9. Jaký je podle vás vztah mezi právními předpisy ochrany zvířat a praktickými problémy, s nimiž se setkáváte při léčbě a péči o týraná zvířata?

„Pokud jsou zvířata odebrána státem, finanční náhradu platí stát, pokud se do útulku dostane týrané zvíře, u kterého není znám majitel, tak to hradí útulek, u nás se na tom podílíme i my, tzn. Neúčtujeme práci, pouze léky za nákupní ceny.“

Další problém je ten, že sice máme povinnost čipování zvířat, když se to zavedlo, tak to fingovalo cca 1 rok, nyní se stav začíná vracet do stavu před touto právní úpravou. Chybí centrální registr psů – měl být před pěti lety ze zákona zřízen, dodnes není, vše trvá dlouho a tím, že jsou v tom nějaké peníze, tak to asi bude trvat ještě dlouho. V současné době je cca 10 privátních registrů a každý si může zaregistrovat psa, kam chce.

Registr chovných fen na SVS je nesmysl, stejně to nikdo nekontroluje, a jsou tam jen opravdu zodpovědní chovatelé, majitelé množíren se tomu jen vysmívají.“

10. Jaké vzdělávací iniciativy nebo školení by podle vás měly být zavedeny pro veterináře, aby lépe zvládali právní aspekty ochrany zvířat ve své praxi?

„Myslím si, že toto není problém soukromých vet. lékařů, ale změna na státní správě, tam by mělo dojít ke změně chtít něco dělat, adekvátně postihovat všechny případy (jak finančně, tak i trestem).

Chápu, že SVS nemá na starosti jen tuto problematiku, ale různé řešení případů – rychlé rozhodování, odpovídající tresty a jejich vymahatelnost by pomohly.“

Příloha č. 2: Otázky pro advokáty a úředníky státní správy – AÚSS 1

1. Jak hodnotíte účinnost současné právní úpravy ochrany zvířat v České republice, zejména v oblasti trestního práva?

„V oblasti trestního práva došlo v poslední době k přehodnocení a zdokonalení postihů pachatelů trestných činů při porušování zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání (dále jen zákon na ochranu zvířat).“

2. Jaké jsou hlavní právní překážky při vyšetřování a stíhání případů týrání zvířat v českém trestním právu?

„Nedostatečné zdokumentování aktuálního případu týrání zvířat.“

3. V jakých případech se nejčastěji setkáváte s problémy při aplikaci právní úpravy ochrany zvířat (např. nejasnost právních předpisů, problém s vymahatelností)?

„Problém vymahatelnosti.“

4. Jaký je váš názor na rozdíl mezi trestním činem týrání zvířat a správními sankcemi v této oblasti? Kdy je efektivnější použít jednu nebo druhou formu řízení?

„V každém případě je častější řešení skutkové podstaty týrání zvířat formou přestupkového řízení, kdy se jedná o nižší společenskou nebezpečnost.“

5. V posledních letech se diskutuje o zlepšení právní úpravy ochrany zvířat. Jaké konkrétní změny by podle vás měly být provedeny v trestním právu pro efektivnější ochranu zvířat?

„Zejména zprísňení postihů za týrání zvířat chovem v tzv. „množárnách“.“

6. Jaké jsou vaše zkušenosti s výkladem právních předpisů týkajících se ochrany zvířat? Existují nejednoznačnosti, které by mohly vést k právní nejistotě?

„Občasné záměny ustanovení § 27 odst. 1 písm. r) zákona na ochranu zvířat s ustanovením § 27 odst. 2 písm. g) téhož zákona.“

7. Jak vnímáte roli advokátů při ochraně zvířat? Co by měli advokáti dělat, aby aktivně přispívali k prevenci týrání zvířat?

„Otázka pro advokáta“ (nezodpovězeno)

8. Jaké jsou podle vás největší výzvy při zastupování klientů, kteří jsou obviněni z týrání zvířat? Jakým způsobem se s těmito výzvami vyrovnáváte?

„Otázka pro advokáta“ (nezodpovězeno)

9. Jaké jsou možnosti pro advokáty v oblasti poradenství pro organizace na ochranu zvířat při vytváření preventivních právních opatření?

„Otázka pro advokáta“ (nezodpovězeno)

10. Jak hodnotíte vztah mezi veřejným míněním a právní úpravou týkající se ochrany zvířat? Cítíte, že právní úpravy reflektují aktuální společenské změny v této oblasti?

„Právní úpravu považuji za dostatečnou. Ve společnosti se vyskytuje často extrémní přístup k chovu zvířat spočívající v bezohledném přístupu ke zvířatům (nedostatek chovatelských zkušeností, finančních prostředků, přirozeného vztahu ke zvířatům...). Naproti tomu je i častý výskyt spatřování týrání zvířat i v situacích podmíněných neznalostí, kdy se o týrání vůbec nejedná.“

Příloha č. 3: Otázky pro advokáty a úředníky státní správy – AÚSS 2

1. Jak hodnotíte účinnost současné právní úpravy ochrany zvířat v České republice, zejména v oblasti trestního práva?

„V oblasti právní ochrany zvířat se postupem času zvyšují standardy toho, jak by se zvířaty mělo být zacházeno a co je jim třeba poskytnout k vhodným podmínkám pro zdravý a spokojený život. Bohužel se v praxi setkáváme s nedostatečným rozsahem práv, kdy je zákon možno uplatnit až ve chvíli, kdy je určité jednání natolik společensky škodlivé, že je týrání zvířete často již nevratné na jeho kondici či životě. I v dnešní době je stále přelomové, pokud se týrání zvířat dostane až k nepodmíněnému trestu před soudem. Většina případů prověřovaná policií a veterinární správou se dostane pouze do přestupového řízení, kde je vlastně smetena ze stolu nebo zalepena peněžitým trestem, často bohužel veterinární správa přivírá oči nad případy, kdy by bylo příhodné odebrání zvířete. Zákon je v tomto stále ještě velmi neurčitý a to, když tvrdí, že skutkovou podstatu týrání zvířat naplníte pouze jednáním takovým, které nese znaky surového nebo trýznivého způsobu, vše ostatní se má zdát být stále ještě v pořádku, což samozřejmě není pravda.“

2. Jaké jsou hlavní právní překážky při vyšetřování a stíhání případů týrání zvířat v českém trestním právu?

„Zde vidím těch možných problémů víc, stále ještě není spousta zvířat čipovaných a registrovaných pokud se bavíme o zvířatech v zájmovém chovu, tudíž je velmi těžké dohledat majitele, o spoustě případů týrání se nikdy nikdo nedozví, lidé často ani nenahlašují situace pokud mají podezření, že k možnému týrání zvířat dochází, časté bagatelizování toho, že se jedná pouze o zvíře apod. Největší problém však vidím v postupu úřadů a policie, kdy se kauzy často vyšetřují až s několika denním zpožděním, nepřikládá se jim patřičná důležitost a často se mluví dokonce o zvláštním promíjení pokud se možného týrání dopustí někdo z řad myslivců. Veterinární správa na podnět většinou reaguje ohlášenou návštěvou místa, kde k týrání zvířat má docházet, což často vede k zahlazování případných prohřešků. Zároveň VS ani policie nemají v takovémto případě právo na samostatný vstup do obydlí, což celou situaci dost komplikuje.“

3. V jakých případech se nejčastěji setkáváte s problémy při aplikaci právní úpravy ochrany zvířat (např. nejasnost právních předpisů, problém s vymahatelností)?

„Největší problém se podle našeho názoru týká vymahatelnosti práva. Kontroly bývají bohužel nahlašovány předem a z tohoto důvodu má kontrolovaná osoba dostatek času veškerá svá pochybení skrýt. Dalším problémem je ten, že kontrolní orgán nemá oprávnění ke vstupu do obydlí kontrolované osoby. V případě množiren jsou velmi často zvířata chovaná ve zcela nevhodných podmínkách, nicméně jsou umístěna v domech nebo bytech, které jsou obydlím kontrolované osoby, a proto není možné kontrolu na těchto místech vykonat. Zároveň se objevují případy, kdy množitelé často spolupracují přímo s veterináři, tedy s osobami, které by měly podezřelé případy nahlašovat, ale bohužel tak nečiní.“

4. Jaký je váš názor na rozdíl mezi trestním činem týrání zvířat a správními sankcemi v této oblasti? Kdy je efektivnější použít jednu nebo druhou formu řízení?

„V tomto případě nejde o efektivitu, ale o to, zda jednání pachatele dosahuje dle ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník takové společenské škodlivosti, že již nepostačuje potrestání podle jiného právního předpisu (nejčastěji právě předpisu, kterého řadíme do oblasti správního práva). V případě, že je k orgánu činnému v trestním řízení (policie, státní zastupitelství) podáno trestní oznámení pro podezření z páchaní trestného činu je na něm, aby po provedeném šetření rozhodl, zda se jedná o trestný čin a bude pokračovat trestním řízením nebo zda se podle něj o trestný čin nejedná a odevzdá celou věc příslušnému orgánu k projednání přestupku anebo zda věc odloží. Zde je nasnadě říci, že v některých případech může být udělení správního trestu výchovnější a efektivnější než například udělení trestu odnětí svobody, protože pokud si představíme třeba farmáře, který dostal soudní zákaz chovu a všechna zvířata mu tak byla odebrána, je to pro něj vlastně likvidační rozhodnutí, a tudíž mnohem závažnější, než kdyby dostal trest odnětí svobody.“

5. V posledních letech se diskutuje o zlepšení právní úpravy ochrany zvířat. Jaké konkrétní změny by podle vás měly být provedeny v trestním právu pro efektivnější ochranu zvířat?

„Legislativní vývoj je samozřejmě nezbytnou součástí ochrany zvířat v zájmu zvyšování všeobecného welfaru zvířat, jejich integrity a důstojnosti. Cestu vidím ve zpřísnění trestů za veškeré násilí, zranění, usmrcení či nedbalost spáchané na jakémkoliv zvířeti.

Společenský tlak po vyšších trestech každým rokem stoupá a s tím by se měl vyvíjet i zákon, zároveň díky tomuto tlaku jsou soudy přístupnější k ukládání vyšších trestů těchto deliktů. Aktuálně je za týrání zvířat možný postih v podobě přestupku nebo trestného činu s možností peněžitého trestu, odebráním zvířete nebo pozastavením činnosti, případně trestem odnětí svobody, podmíněným i nepodmíněným. Vyšší tresty jsou udělovány většinou pouze v krajních případech, kdy se jedná o větší množství zvířat nebo bylo-li zvíře týráno surovým nebo trýznivým způsobem s trvalými následky na zdraví či životě a tohle by bylo potřeba změnit a celkově snížit toleranci vůči pachatelům těchto deliktů i v případech, kdy se nejedná o život ohrožující akutní situaci, ale třeba nuzné podmínky k životu jako nevyhovující péče, strava nebo uvazování zvířat k jednomu místu a tím znemožnění pohybu.“

6. Jaké jsou vaše zkušenosti s výkladem právních předpisů týkajících se ochrany zvířat? Existují nejednoznačnosti, které by mohly vést k právní nejistotě?

„Z mého pohledu je výklad právních předpisů týkajících se ochrany zvířat a jeho porozumění na dobré úrovni a řekla bych i těžko zaměnitelné nebo zpochybnitelné. Samozřejmě je na každém jednotlivci, jak k dané situaci přistoupí a bude ji vnímat, ale nemyslím si, že by mohlo docházet k nějakým zásadním nejasnostem ohledně výkladu nebo porozumění těchto právních předpisů.“

7. Jak vnímáte roli advokátů při ochraně zvířat? Co by měli advokáti dělat, aby aktivně přispívali k prevenci týrání zvířat?

„Advokáti jako osoby znalé práva mohou přispívat k prevenci týrání zvířat tím, že budou jednak podávat trestní oznámení orgánům činným v trestním řízení, podněty příslušným správním orgánům anebo se podílet na návrzích zákonů, které přispějí ke zlepšení podmínek zvířat.“

8. Jaké jsou podle vás největší výzvy při zastupování klientů, kteří jsou obviněni z týrání zvířat? Jakým způsobem se s těmito výzvami vyrovnáváte?

„U takových klientů, žádné výzvy při jejich zastupování/obhajobě nevidíme. Žádného takového klienta jsme v minulosti neobhajovali a ani v budoucnosti obhajovat nehodláme.“

9. Jaké jsou možnosti pro advokáty v oblasti poradenství pro organizace na ochranu zvířat při vytváření preventivních právních opatření?

„Advokáti mohou poskytovat právní poradenství ve všech věcech, nicméně preventivní právní opatření je možné učinit pouze prostřednictvím právního předpisu. Advokáti tedy mohou poskytnout právní poradenství související s přípravou nebo s připomínkováním právních předpisů. Zákonodárnou iniciativu má dle ustanovení čl. 41 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky pouze poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku, z tohoto důvodu je třeba tlačit zejména na poslance, aby s návrhy zákonů týkající ochrany zvířat podávali.

Zároveň mohou advokáti poskytnout právní poradenství v případě podání trestního oznámení orgánům činným v trestním řízení nebo podnět vůči příslušným správním orgánům.“

10. Jak hodnotíte vztah mezi veřejným míněním a právní úpravou týkající se ochrany zvířat? Cítíte, že právní úpravy reflektují aktuální společenské změny v této oblasti?

„Určitě díky rostoucímu tlaku společnosti a jejího vnímání zvířat se snižují hranice tolerance, co se do závažnosti a rozsahu týče. Což reflektuje i přístupnost soudů udělovat nepodmíněné tresty za týrání zvířat, novely a aktivita veřejnosti tyto skutky nahlašovat.“

Příloha č. 4: Otázky pro veterinární lékaře – VL 2

1. Jak hodnotíte současný stav právní ochrany zvířat v České republice, zejména pokud jde o prevenci týrání zvířat?

„stav je uspokojivý“

2. Jaké jsou nejčastější formy týrání zvířat, které se s vámi dostávají v rámci vaší praxe, a jaké právní kroky jsou nejúčinnější pro ochranu zvířat v těchto případech?

„zanedbávání výživy zvířat, odebrání zvířat majiteli“

3. Setkáváte se často s případy, kdy je třeba poskytnout odborné veterinární stanovisko k případům týrání zvířat? Jaký je význam veterinární expertízy v právních řízeních týkajících se ochrany zvířat?

„Tyto případy řeší hlavně pracovníci krajské veterinární správy“

4. Jaké problémy vnímáte při spolupráci s orgány činnými v trestním řízení (policie, státní zastupitelství) při vyšetřování případů týrání zvířat? Co by se mělo zlepšit?

„osobně nemám vlastní zkušenost“

5. Mění se vaše praxe a zkušenosti s právními předpisy ochrany zvířat v průběhu času? Jaké legislativní změny by podle vás přispěly k lepší ochraně zvířat?

„moje praxe se v zásadě nemění“

6. Jaký je váš názor na současné tresty za týrání zvířat? Považujete je za dostatečné, nebo by měly být přísnější?

„tresty by mohly být jistě vyšší“

7. Jaké konkrétní případy týrání zvířat ve vaší praxi považujete za nejtěžší, a jaké právní kroky by měly následovat v těchto případech?

„jakékoli případy spojené s utrpením zvířat, odebrání majiteli a zákaz chovu zvířat“

8. Jaká je role veterinářů v prevenci týrání zvířat, a co by podle vás měl udělat stát pro lepší podporu veterinární komunity v této oblasti?

„role oznamovací a role zjištění problému, zda k týrání dochází x nedochází“

9. Jaký je podle vás vztah mezi právními předpisy ochrany zvířat a praktickými problémy, s nimiž se setkáváte při léčbě a péči o týraná zvířata?

„v praxi jsem zatím neměl týrané zvíře (v péči)“

10. Jaké vzdělávací iniciativy nebo školení by podle vás měly být zavedeny pro veterináře, aby lépe zvládali právní aspekty ochrany zvířat ve své praxi?

„určitá osvěta a přiblížení problematiky formou webináře/semináře s kazuistikami“

Příloha č. 5: Otázky pro veterinární lékaře – VL 3

1. Jak hodnotíte současný stav právní ochrany zvířat v České republice, zejména pokud jde o prevenci týrání zvířat?

„Celkem zle, jelikož zvíře se sice podle zákona nebere jako věc, ale tresty jsou tak mírné, že se potom závažné případy nemůžou hodnotit přísněji. Protože když už se něco posuzuje, tak z toho lidi vyjdou maximálně s podmínkou. Potřebuje vysoké tresty, abychom lidi varovali, a ne jim ukazovali, že to jen tak přejdou s podmínkou. Celá chyba je v právním systému.“

2. Jaké jsou nejčastější formy týrání zvířat, které se s vámi dostávají v rámci vaší praxe, a jaké právní kroky jsou nejúčinnější pro ochranu zvířat v těchto případech?

„Nejčastější případy týrání je podle mě zanedbání a fyzické týrání. Jak už jsem zmiňovala výše, tak někteří berou stále zvířata jako věci, a tak se k nim i chovají. Na vesnicích jsou psi přivazováni běžně na řetězu, ač tato skutečnost se díky bohu před pár týdny otevřela a došlo k zákazu uvazování psa na řetězu pod pojmem týrání zvířat. Určitě bych dala tvrdší tresty a udělovala bych zákaz chovu. Byla by potřeba upravit celý systém s chovem zvířat, aby to bylo více kontrolovatelné. Dalším bodem mi přijdou například množírny, což je také týrání zvířat. Kdy se sice ve veterinárním zákoně 166/1999 píše, že majitel vlastníci více jak 3 fen, starých 12 měsíců, musí feny nahlásit městu, aby se tak předešlo množení. Nebo v roce 2020, kdy začalo platit, že pes musí být načipovaný. Toto všechno jsou kroky, které ale nikam nevedou, pokud se dál nedotáhnou a nenasadí se vyšší postihy za jejich nedodržení.“

3. Setkáváte se často s případy, kdy je třeba poskytnout odborné veterinární stanovisko k případům týrání zvířat? Jaký je význam veterinární expertízy v právních řízeních týkajících se ochrany zvířat?

„Tuto otázku moc nechápu, jak je přesně myšlená. Jelikož když veterinář ve své praxi má podezření na týrání, tak on sám s tím nic moc nezmůže a musí skutečnost nahlásit na komoru veterinární správy, která už se případem musí zabývat. Veterinář může dát pouze svůj posudek na věc.“

4. Jaké problémy vnímáte při spolupráci s orgány činnými v trestním řízení (policie, státní zastupitelství) při vyšetřování případů týrání zvířat? Co by se mělo zlepšit?

„Největší problém v tomto směru je, že tyto státní orgány reagují na základě zákonů a jelikož není skoro žádná opora v zákoně, tak na to například policie reaguje neochotně. Ve většině případů ani policie nemůže pořádně zasáhnout sama bez spoluúčasti KVS, a proto je celý tento proces velice zdlouhavý a často bez výsledků. Měl by se zlepšit hlavně zákon a určit vyšší tresty.“

5. Mění se vaše praxe a zkušenosti s právními předpisy ochrany zvířat v průběhu času? Jaké legislativní změny by podle vás přispěly k lepší ochraně zvířat?

„Ano, určitě se toto mění. Vyšší tresty za týrání zvířat.“

6. Jaký je váš názor na současné tresty za týrání zvířat? Považujete je za dostatečné, nebo by měly být přísnější?

„Jsou velice nízké, některé případy se ani neřeší a nikdo s tím nic nedělá. Měla by se zrušit podmínka, kterou vrazí na skoro všechny případy. Tresty by se měly zpřísnit.“

7. Jaké konkrétní případy týrání zvířat ve vaší praxi považujete za nejtěžší, a jaké právní kroky by měly následovat v těchto případech?

„Co se bere jako týrání je právně hodně diskutabilní. Nižší týrání zvířete se bere už i to, že zvíře překrmujete a je obézní. Dalším stupněm je zanedbaná péče o zvíře, kdy zvíře přijde na kliniku ve stavu velice špatném. A tím nejvyšším je fyzické týrání, se kterým se díky bohu ještě nesetkala. Určitě by se měly zvýšit tresty za tyto činy. Zákaz chovu zvířat.“

8. Jaká je role veterinářů v prevenci týrání zvířat, a co by podle vás měl udělat stát pro lepší podporu veterinární komunity v této oblasti?

„Nevím, co přesně by měl veterinář udělat jako prevenci proti týrání zvířat. Násilníkům lámat ruce? Haha :D A stát by měl hlavně zapracovat na legislativě, aby zvýšil tresty nebo aby nepovoloval další blbosti jako je například dnes schválené rituální porážky, kdy jejich argument nad touto skutečností byl takový, že se porážky budou dělat pod větším dohledem, což je za mě totální blbost. A je vidět, že tam sedí lidi, kteří tomuhle vůbec nerozumí. Zvířata jsou jim jedno a jen něco odhlasují. Takže možná ještě předtím

vyměnit lidi v parlamentu? Co by mohlo pomoci. Možná aby se zvýšil počet dohlížejících pracovníků KVS, aby zvládali řešit všechny problémy a žádosti, které k nim přijdou.“

9. Jaký je podle vás vztah mezi právními předpisy ochrany zvířat a praktickými problémy, s nimiž se setkáváte při léčbě a péči o týraná zvířata?

„Těžké povědět, jelikož v praxi tolik nejsem. Nicméně co je důležité si uvědomit, že dobře, sebereme psa majiteli, který ho týrá. Co s tím psem ale teď? Útulky jsou plné a není toliko financí na to, aby se o psa postaralo, a tak útulky platí úhradu za psa, ale svých finančních prostředků nemají tolik, kolik by bylo potřeba. Takže určitě by byla potřeba získat nějaké dotace? Nebo dostat více peněz od města, aby se útulky mohly s tímto problémem lépe popasovat.“

10. Jaké vzdělávací iniciativy nebo školení by podle vás měly být zavedeny pro veterináře, aby lépe zvládali právní aspekty ochrany zvířat ve své praxi?

„Myslím, že veterináři jsou v tomto směru dost vzdělaní. Na škole mají spoustu předmětů, co se týče ochrany zvířat nebo přímo už předmět Soudní a veřejné veterinární lékařství či Veterinární legislativa Evropské unie a také z těchto předmětů skládají svoje státní zkoušky. Takže si myslím, že veterináři jsou proškolení dobře. Je jasné, že každým rokem se něco mění a do zákonů přidává nebo ubírá. Možná by byl fajn nějaký internetový portál, který by na tyto skutečnosti veterinární lékaře upozorňoval, aby byli v obraze.“

Příloha č. 6: Otázky pro pracovníky neziskových organizací zabývajících se ochranou zvířat – NNO 1

1. Jak hodnotíte současnou ochranu práv zvířat v České republice? Které aspekty by podle vás měly být zlepšeny?

„Máme štěstí, že v ČR žije mnoho empatických lidí, kteří se zvířaty soucítí a aktivně se zasazují o jejich ochranu. Díky tomu se postupně daří prosazovat změny, které vedou ke zlepšení životních podmínek zvířat. Ochrana zvířat se tedy vyvíjí správným směrem, i když tempo změn v jejich prospěch by samozřejmě mohlo být rychlejší. Prostor pro zlepšení je např. v oblasti zastaralých mysliveckých praktik (norování), nelegálního množení kočkovitých šelem či vymahatelnost některých již účinných zákonů. Stále však existuje celá řada oblastí, kde je těžké práva zvířat jakkoli posouvat dopředu, a to je oblast živočišného průmyslu.“

2. Jaké konkrétní problémy při ochraně zvířat nejčastěji řešíte v rámci vaší organizace?

„Zde by bylo vhodné definovat, co je konkrétně myšleno “problémy”. Může se jednat o problém, se kterým se setkáváme jako organizace např. při prosazování legislativních změn nebo o problémy, se kterými se na nás obrací jednotlivci, které jim pomáháme řešit. Obojí jsou problémy různého charakteru. V prvním případě jde zejména o systémové problémy spojené s legislativou a jejím prosazováním. Např. zdlouhavé legislativní procesy, neochota ke změnám nebo nedostatečná vymahatelnost existujících zákonů. V druhém případě jde o praktické problémy, se kterými se na nás obrací veřejnost. Nejčastěji se jedná o podezření na týrání zvířat či chov v nevhodných podmínkách. Lidé se většinou dotazují, jak mají v těchto situacích postupovat a jaké kroky mohou podniknout.“

3. Setkáváte se při ochraně zvířat s nějakými konkrétními výzvami, které by vyžadovaly změnu v legislativě nebo přístupu veřejnosti?

„Viz ot. č. 9.“

4. Jaké typy týrání zvířat se podle vaší zkušenosti nejčastěji vyskytují, a jaké jsou hlavní příčiny těchto problémů?

„Nejčastějšími případy týrání zvířat, se kterými se setkáváme, je zanedbání péče a chov nevyhovujících podmínek. Dalším vážným problémem je přímé fyzické týrání zvířat. Příčiny těchto problémů jsou různé. Může to být jak neznalost, tak lhostejnost, ale i třeba finanční důvody či úmyslná krutost.“

5. Jakým způsobem může vaše organizace efektivně přispět k tomu, aby se porušování práv zvířat dostalo do povědomí veřejnosti a relevantních institucí?

„Naše činnost je zaměřená především advokátně, věříme totiž, že systémové změny v legislativě jsou nejúčinnějším nástrojem k dosažení dlouhodobých výsledků. Naše strategie zpravidla zahrnuje jak osvětu a informování veřejnosti, tak vyvíjení tlaku na klíčové orgány a politiky. V minulosti jsme již vedli úspěšné kampaně za konec zneužívání divokých druhů zvířat v cirkusech, za ukončení chovu zvířat na kožešiny v ČR a v EU a za postupné ukončení pokusů na zvířatech v EU. Spojením odborných znalostí s osvětou se nám daří nejen zvyšovat povědomí veřejnosti o dané problematice, ale také vytvářet tlak na politiky a instituce, aby se aktivně podíleli na zlepšení ochrany zvířat.“

6. Jakou roli hraje v ochraně zvířat spolupráce s veřejnými institucemi, jako jsou policie nebo státní orgány? Co by podle vás mohlo fungovat lépe?

„Zejména PČR a veterinární správa mají s ohledem na své pravomoci v ochraně zvířat opravdu zásadní roli a jejich vzájemná kooperace a koordinace je proto klíčová. Lépe by mohly fungovat např. kontroly KVS, které nejsou dostatečně časté a leckdy nebývají důsledné. Dalším úskalím je např. absence speciálního oddělení policie, které by se zabývalo enviromentální kriminalitou včetně ochrany zvířat, a disponovalo by pravomocemi a zejména znalostmi potřebnými k řádnému vyšetřování jednotlivých případů.“

7. Jak se na vaší organizaci podepisuje zákonná úprava ochrany zvířat v praxi? Jaké jsou největší překážky při jejím uplatňování?

„Vzhledem k tomu, že se zaměřujeme především na advokátní činnost a prosazování systémových změn, které povedou k lepší ochraně zvířat v praxi, je pro nás zákonná

úprava ochrany zvířat samozřejmě důležitá. I proto se aktivně podílíme na její tvorbě. Jednou z největších překážek při uplatňování zákonů je pravděpodobně jejich vymahatelnost.“

8. Jak se vaše organizace podílí na vzdělávání a osvětě o právní ochraně zvířat? Jaké metody považujete za nejefektivnější?

„Viz ot. č. 5.“

9. Máte zkušenosti s případy, kdy zákony na ochranu zvířat nebyly dostatečné nebo byly obtížně uplatnitelné? Co byste doporučili změnit?

„Spíše než na “nedostatečnost zákonů” narážíme na problém uplatňování zákonných sankcí v praxi. Často se setkáváme s tím, že i když legislativa umožňuje poměrně přísné sankce za týrání zvířat, v rámci správních a soudních řízení jsou ukládány tresty mírnějšího charakteru. Bylo by žádoucí, aby odpovědné orgány častěji využívaly vyšší sankce, které jim zákon umožňuje. Exemplární tresty pak budou mít nejen represivní, ale i preventivní charakter – tedy odrazení dalších potenciálních osob od podobného jednání v budoucnu.

Setkáváme se však i s případy, kdy je legislativa dostatečná, avšak dochází k různým snahám o rozvolňování této stávající právní úpravy, která je v souvislosti s ochranou zvířat nastavena vhodně. Např. v oblasti chovu vybraných šelem a jejich drezury se stále objevují snahy o rozvolnění zákona, který se nám podařilo na ochranu divokých zvířat prosadit v předchozích letech.“

10. Jaký význam mají pro vaši práci veřejné kampaně a osvětové projekty zaměřené na ochranu zvířat? Můžete uvést nějaký příklad, kdy byly takové projekty úspěšné?

„Veřejné kampaně a osvětové projekty hrají v naší práci klíčovou roli. Pomáhají informovat veřejnost o problémech, které se týkají ochrany zvířat, mobilizovat podporu pro legislativní změny a samozřejmě vyvíjet tlak na orgány či politiky. V minulosti jsme již vedli úspěšné kampaně za konec zneužívání divokých druhů zvířat v cirkusech, za ukončení chovu zvířat na kožešiny v ČR a v EU a za postupné ukončení pokusů na zvířatech v EU. Tyto úspěchy ukazují, že osvěta a veřejný tlak jsou skutečně efektivními nástroji při prosazování lepší ochrany zvířat. Samotná osvěta bez lobbyingu, tedy bez advokátní kampaně a souvisejících aktivit, však zpravidla nic nemění. Lidé sice o problému ví, nicméně pokud se pomocí lobbyingu daný problém neřeší s politiky,

šance, že se něco změní, je vsutku minimální. Na obdobném principu je založena naše aktuální iniciativa “Nora patří lišce”, jejímž cílem je ukončení kruté praktiky norování. Díky veřejné osvětě i advokátní činnosti o tomto nehumánním způsobu lovu nyní problematika norování rezonuje jak napříč veřejností (což dokazuje téměř 75.000 lidí podepsaných pod peticí), tak napříč politickým spektrem.“

Příloha č. 7: Otázky pro pracovníky neziskových organizací zabývajících se ochranou zvířat – NNO 2

1. Jak hodnotíte současnou ochranu práv zvířat v České republice? Které aspekty by podle vás měly být zlepšeny?

„Myslím si, že v současnosti máme nějaký základ, co se týče ochrany práv zvířat, ale určitě je tu ještě spousta prostoru pro zlepšení.

Zákonná minima stanovené pro chov hospodářských zvířat často neberou ohled na etologii zvířat a podmínky, které jsou jimi vytvořeny, jsou často nedostačující. Chovatelé však často chovají zvířata jen podle těchto podmínek, bez ohledu na to, že se opravdu jedná o minimum, nejedná se tedy o dobré podmínky zvířat tak, jak bychom si je představovali my třeba.

Hospodářská zvířata mají nějaké (nedostatečné) podmínky stanovené, z zájmových zvířat (snad výjimkou koní) je však situace z hlediska právní úpravy ještě děravější. Vzniká tak situace, ve které velmi záleží na subjektivním výkladu, zejména zákona na ochranu zvířat, a většina podmínek není prakticky příliš vymahatelná. Příkladem této problematiky by jistě mohl být chov psů, které majitelé nevenčí. Přesto, že většině lidí připadá pravděpodobně venčení psa jako samozřejmost, v zákoně nikde není stanovena povinnost chovatele psa venčit, tudíž za to nemůže být stíhán, ani mu to nemůže být jinak nakázáno. Dalším příkladem by mohl být chov papoušků v malých klecích či rybiček v akváriích, ale našla by se určitě spousta dalších příkladů.

Zároveň vidíme zásadní nedostatky v procesech řešení přestupků a porušení zákonů týkajících se chovu zvířat. Tyto procesy jsou obecně zdlouhavé a složité. Velká část agendy připadá obcím s rozšířenou působností, které ale nemají dostatečné znalosti, kapacity a mnohdy ani motivaci pro řešení podobných případů, což z naší zkušenosti často vede k prodlužování procesu, anebo ke zdárnému řešení nedojde vůbec.“

2. Jaké konkrétní problémy při ochraně zvířat nejčastěji řešíte v rámci vaší organizace?

„Obecně se věnujeme zejména tématům ochrany tzv. hospodářských zvířat, u kterých narážíme zejména na nedostatečnou legislativu, která by jasněji a pro zvířata vstřícněji definovaly podmínky chovu, aby byly kontrolovatelné a postihnutelné. Zároveň se často

střetáváme s nevůli zákonodárců, politiků i úředníků tato témata řešit – samozřejmě čest výjimkám.

U tzv. Hospodářských zvířat jsme spolu s aktivní veřejností prosadili např. zákaz kožešinových farem, zákaz klecových chovů slepic, zabránili jsme původnímu návrhu na rozšíření rituálních porážek bez omráčení apod. Věnujeme se také např. snaze omezit používání tzv. zábavní pyrotechniky. Usilujeme také o zlepšení životů kuřat chovaných na maso. Tzv. „rychlokuřata“ jsou vůbec nejchovanějšími zvířaty u nás. Rozpor mezi marketingem a krutou realitou nasvěcujeme v kampani Albertova krutost.

Co se týče našeho projektu Inspekce, ve kterém pomáháme lidem řešit případy týrání a nevhodného chování ke zvířatům, tak tam zajisté nejčastěji řešíme případy se psy. Jedná se o různé typy případů, které nejčastěji naráží na nedostatečnou legislativu ve smyslu absence přesněji nastavených podmínek, které musí chovatel splňovat. Zejména frekvence venčení a trvalý chov venku plemen, které k tomu nejsou uzpůsobeny. Problémem je také také dokazování některých skutečností, hrubé zacházení či bití psa na procházce, které není zaznamenáno na videu a na psovi se viditelně neprojevuje, nelze jinak dokázat; to že pes není venčen nelze dokázat, pokud chovatel řekne, že psa venčí a další podobné případy.

Dále se ale také setkáváme s problémem, kde případy se řeší i několik let bez zdárného řešení. Problém může být samotná veterinární správa, kde se setkáváme se zásadním nedostatkem zdrojů a úředníků, což způsobuje to, že inspektor SVS nemá čas se pořádně věnovat konkrétním případům, což ve výsledku způsobuje, že je chov prohlášen jako bezproblémový, i když tam značné problémy jsou. Například není prostor řešit celistvě welfare zvířat, takže se často inspektoři zaměřují pouze na výživový a zdravotní stav zvířete a základy podmínek chovu, což je často nedostačující na vyhodnocení, zda je zvíře v pořádku. Jak již bylo zmíněno, tak jsou často problémem i obce s rozšířenou působností, které dle zákona na ochranu zvířat č. 246/1992 Sb. dávají pokuty a jiné správní tresty. Úředníci se této agendě věnují jen velmi okrajově, a tak si s ní neví úplně rady. Řešení těchto případů navíc často není jednoduché a vyžaduje kreativní řešení. Financování opatření jako je odebrání zvířat a umístění do náhradní péče navíc následně spadá na obce s čím si samy neví rady, kvůli čemuž mnoho případů ztroskotá a zvířata zůstávají v chovu, o kterém SVS prohlásila, že je nevhodný.

Toto je jen několik vybraných problémů, se kterými se rámci naší organizace potýkáme.“

3. Setkáváte se při ochraně zvířat s nějakými konkrétními výzvami, které by vyžadovaly změnu v legislativě nebo přístupu veřejnosti?

„Změna legislativy by pomohla hned v několika ohledech. Výše zmiňovaný chov psů a koček, určení podmínek chovu králíků, možnost vstoupení spolků do správního řízení, omezení zákroků bez anestezie u hospodářských zvířat a mnoho dalších, kterým se věnujeme v rámci našeho projektu Lepší zákony pro zvířata. Dále usilujeme např. o ukončení dálkových transportů zvířat.

Lidé si často neuvědomují realitu chovu hospodářských zvířat. V reklamě a v televizi vidí šťastné krávy na louce a malá žlutá kuřátka, ale v reálném životě jsou telata odebrána od matky ihned po narození a první týdny života tráví ve venkovních individuálních boxech a přešlechtěná kuřata jsou chována v holých halách s jediným cílem nabrat co nejvíce hmotnosti za co nejkratší dobu (cca jednoho měsíce).“

4. Jaké typy týrání zvířat se podle vaší zkušenosti nejčastěji vyskytují, a jaké jsou hlavní příčiny těchto problémů?

„Pokud bychom brali týrání pouze z pohledu zákonného, tedy jako chování porušující zákon na ochranu zvířat, poté bychom se pravděpodobně nejčastěji setkávali s pochybením jako je absence vody či jídla, a to jak u hospodářských, tak u zájmových zvířat. Dále pak také omezování pohybu a bití zvířat. Často se také vyskytují tzv. množírny zvířat, zejména psů, ale setkáváme se i množírnami koček.

Pokud bychom na týrání pohlíželi z pohledu omezení welfare, tedy snížení pohody života, řadilo by se sem mnohem více případů, a hlavně by se sem zajisté řadily téměř všechny velkochovy tzv. hospodářských zvířat.

Hlavními příčinami týrání zvířat jsou zejména snaha o maximální finanční výdělek, nevědomost, ignorace a v neposlední řadě i právě nedostatečná legislativa.“

5. Jakým způsobem může vaše organizace efektivně přispět k tomu, aby se porušování práv zvířat dostalo do povědomí veřejnosti a relevantních institucí?

„K tomuto využíváme zejména komunikaci s veřejností skrze e-maily, sociální sítě, komunikaci s médii a se zástupci institucí. Zároveň je pro nás ale důležitá spolupráce s rozmanitými stakeholdery, jako jsou politici, úředníci, odborníci atd. Aktivně

„lobbujeme“ politiky a další klíčové osoby a instituce a přimlouváme se za zvířata a jejich lepší životy.“

6. Jakou roli hraje v ochraně zvířat spolupráce s veřejnými institucemi, jako jsou policie nebo státní orgány? Co by podle vás mohlo fungovat lépe?

„V posledních letech je naše spolupráce zejména s orgány státní veterinární správy o něco lepší, obecně se však dá říct, že je toto velmi individuální a silně záleží na tom kterém pracovníkovi jak ve státní správě, tak u policie, se kterou máme také jak pozitivní, tak negativní zkušenosti. Přesto však pocítujeme určité dlouhodobé zlepšení v těchto ohledech. Zároveň ale opět musíme zmínit, že hlavním problémem je naprosto nedostatečná legislativa, která často ani neumožňuje veřejným institucím zasáhnout.

Zásadním problémem je také podfinancovanost a nedostatečné personální kapacity veterinární správy a dalších úřadů. V takové situaci pak veterinární správa mnohdy ani nemá zájem o nové pravomoci a celkově není příliš iniciativní.“

7. Jak se na vaší organizaci podepisuje zákonná úprava ochrany zvířat v praxi? Jaké jsou největší překážky při jejím uplatňování?

„Největší překážku pro nás tvoří nemožnost vstupu do správního či soudního řízení, a tedy nemožnost vyjádření se k průběhu a případným výsledkům/trestům, popřípadě poskytnutí důkazních materiálů. Z hlediska státu a procesní právní úpravy tak můžeme leda podat podnět a pak v podstatě jen čekat, jak se s ním vypořádají úředníci a další orgány. Přitom v řadě zemí mohou být spolky na ochranu zvířat v nějaké míře účastny takovýchto řízení v pozici „přímluvce“ zvířat.“

8. Jak se vaše organizace podílí na vzdělávání a osvětě o právní ochraně zvířat? Jaké metody považujete za nejefektivnější?

„Sociální sítě, veřejné protesty, rozdávání letáků, stánkování, přednášky, vystupování v médiích a mnoho dalšího.“

9. Máte zkušenosti s případy, kdy zákony na ochranu zvířat nebyly dostatečné nebo byly obtížně uplatnitelné? Co byste doporučili změnit?

„Takových případů máme bohužel mnohem více, než by nám bylo milé. Jak již bylo výše zmíněno, velké množství zvířat nemá přesně definované podmínky, kterými se chovatelé

musí řídit, což vede k velmi rozličné interpretaci u různých chovatelů. Podmínky pro chovy hospodářských zvířat sice stanovené jsou, ale ty stanovují pouze minimální podmínky, které by zajisté neměli být brány jako vhodné (přestože tomu tak v realitě je) a mělo by tedy dojít ke jejich zpřísnění. Ani tyto minimální standardy pak v praxi nejsou mnohdy dodržovány.

Obecně lze konstatovat, že současná realita (kterou utváří i právní prostředí) umožňuje jak týrání zvířat systematické (klasicky v podobě velkochovů), tak týrání individuální a excesivní, kterému nejenže příliš dokáže zabránit, ale ani adekvátně potrestat pachatele. Ti i za případy velmi krutého týrání odchází bohužel od soudu spíše s podmínkami, nepodmíněné tresty odnětí svobody jsou doposud výjimečné – byť trestní zákoník soudcům tuto možnost dává“

10. Jaký význam mají pro vaši práci veřejné kampaně a osvětové projekty zaměřené na ochranu zvířat? Můžete uvést nějaký příklad, kdy byly takové projekty úspěšné?

„Význam mají velký, jelikož obvykle pouze takovýmito kampaněmi lze dosáhnout dlouhodobého a široce uplatnitelného výsledku.

Nejúspěšnější kampaně:

- Jak to snáší – slepice (nosnice) v klecových chovech
- Zákaz kožešinových farem“